

ДИСКУСІЙНИЙ КЛУБ

В. І. Ляшенко
м. Донецьк

«ОБЩАК» ЯК ПРОВІДНА ЗАСАДА РОЗБУДОВИ ПОСТРАДЯНСЬКОЇ ДЕРЖАВИ (спроба компіляцій на інституційно-кримінальну тематику)

1. «Общак» як пострадянський соціальний інститут

Легендарний Олександр Гуров (генерал-лейтенант міліції і генерал-майор ФСБ, доктор юридичних наук, професор – легендарний борець з організованою злочинністю і корупцією, автор, спільно з Юрієм Щекочихиним, двох сенсаційних статей в пізньюорядянській «Літературній газеті» про організовану злочинність в СРСР: «Лев готується до стрибка» і «Лев стрибнув»), одним з перших на передодні краху Союзу трохи привідкрив завісу таємниці над радянською організованою злочинністю, виділяв два різновиди общаків. Перший – общаки «на зоні», або табірні общаки. Внески до них надходили (і надходять) як грошима, так і «натурою» – продуктами, цигарками, теплими речами, побутовими приладами. Основними статтями витрат таких общаків були і є додаткове забезпечення засуджених, посадовий підкуп охорони, а також підтримка родичів тих, хто відбуває покарання.

Друга – общаки «на волі», або вільні общаки. Внески до них через «ланкових» і «бригадирів» приходили і приходять від членів злочинних співтовариств, що займаються як незаконною підприємницькою діяльністю, так і традиційним злодійським промислом (останніми роками до джерел надходжень додалися доходи від таких видів злочинного ремесла, як рекет, рейдерство, неформальний суд або вибивання боргів, так би мовити, «приватне колекторство»). Спектр витрат общакових коштів величезний – від утримання «злодіїв в законі» і фінансування підготовки до нових злочинів, до інвестицій в легальні, часто формально незалежні від злочинних угруповань підприємства реальної економіки.

Сучасна преса та багато експертів зможуть без зусиль назвати банки, колись «за недорого» куплені на кошти «общаків» (в середині 90-х «ціна» готового комерційного банку складала \$1-2 млн), а нині міцно займаючі верхні рядки в топ-списах кредитних організацій. Общаків гроші вкладені в приватизацію або будівництво об'єктів комерційної нерухомості, в яких в наші дні нічого непідозрюючі городяни обідають, призначають побачення, проводять ділові зустрічі. У всіх на слуху найбільші компанії, в надбанні контролю над якими свого часу активну участь брали злочинні угруповання,

причому не лише силовими, але і фінансово-корупційними методами.

Сукупний обсяг коштів общаків точному підрахунку не піддається, проте лише вкладення в земельні ділянки, комерційну і житлову нерухомість, основні засоби і фінансові структури можна оцінити у багато мільярдів доларів. «Общакі – основа сірого сектору російської економіки, чия питома вага доходить, за різними оцінками, до половини ВВП (понад трильйон доларів). Влада, звичайно, «в курсі», проте вважає за краще не помічати очевидного: по-перше, не буди лихо, поки воно тихе, а по-друге, сама повгрузала по вуха» [20, с. 67]. Думка, ніби общак як російський інституціональний феномен існує виключно в паралельних злочинних реаліях і до повсякденного життя ніякого відношення не має, спростовується численними історичними контраргументами. Сліди «чорних кас» можна знайти в самих різних віхах російського середньовіччя, дореволюційного і радянського суспільства. Общакі, схрони існували в Росії як мінімум з часів татаро-монгольського ярма. Наші прабабуки, що знаходилися під подвійним гнітом князів і татарських ханів, жили в постійному страху втратити останнє в результаті або грабіжницького обкладення з боку «осілого бандита», або катастрофічних за наслідками набігів «бандита-гастролера» («Осілий бандит» і «бандит-гастролер» – епітети, що означають прообрази держави як механізму насильства і примусу, – вийшли з-під пера американського економіста Мансура Олсона). Прагнучи мати резерви «про чорний день», місцеві мешканці під страхом самих різних санкцій постійно і таємно тримали про запас ену кількість грошей, продовольства, предметів першої необхідності.

Звичай «заначити» зберігся і в середні віки, після усунення татаро-монгольської загрози. Цього разу в ролі «грабіжника» виступали вже царська влада і її намісники, встановлюючи непомірні за змістом, частішаючі по регулярності конфіскаційні по мірі покарання за невиконання поборів. Наприклад, під час Північної війни (1700-1721) політика Петра I по відношенню до купецтва відрізнялася вкрай фіскальною жорстокістю. Для фінансування військових дій регулярно вводилися нові податки і повинності, проводилися конфіскації і переслідування, скорочувалися джерела накопичення торгового капіталу. Приховання частини обігових кош-

тів в ті часи було нормою. Доходило до того, що російські царі і їх оточення фізично знищували власний народ за непокору. Общак часто служив останнім способом врятуватися від голодної або холодної смерті. Описуючи часи правління царя Івана Грозного, історик Микола Костомаров приводить безліч подробиць, що леденять душу: після масових тортур і вбивств новгородців у Волхові цар почав «їздити по монастирях і наказав перед своїми очима винищувати вогнем хліб в скиртах і в зерні, рубати коней, корів і всяку худобу, купецькі товари, ламати двори і хорони, вибивати вікна, двері в домах, винищувати домашні запаси і усе надбання жителів. У той же самий час царські люди їздили загонами по околицях Новгороду, по селах і боярським садибам розоряти житла, винищувати запаси, вбивати худобу і свійську птицю. Наслідки царського погрому ще довго відгукувалися в Новгороді. Винищування хлібних запасів і худоби зробило страшний голод і хвороби не лише в місті, але в околицях його; доходило до того, що люди поїдали один одного і виривали мертвих з могил» [20, с. 288-289]. Традиція невідчутних владою колективних заощаджень збереглася і в дореволюційні роки, підтвердження чому – численні «закладки», які й досі виявляють в ході ремонтних робіт або краєзнавчих експедицій не лише в житлових будинках, що реконструюються і зносяться, але і на порожніх землях і навіть в сучасних громадських місцях. Довіра до влади – проблема для Росії історична, і кожне нове покоління російських керівників лише підтверджує існуючий розрив державної і громадської ідеологій. І якщо в Європі або США закон і справедливість синонімічні, то в Росії це жорсткі антагоністи. Після Жовтневого перевороту градус недовіри між владою і суспільством як мінімум не знизився – наприклад, общакові за своєю економічно природою каси взаємодопомоги були широко поширені практично в усіх організаціях радянської невиробничої сфери: школах, лікарнях, наукових інститутах і тому подібне. Товариші по службі регулярно скидалися в загальний котел, і хтось по черзі через певні часові інтервали «зривав банк». При виникненні негативних матеріальних або особистих обставин послідовність порушувалася на користь колеги, що опинився у важкій ситуації. Микита Кричевський в роботі [20] зробив, можливо, першу в сучасній пострадянській економічній теорії спробу систематизувати роль общаку як найважливішого інституту нової реальності. «Роль неоподаткованого податками, відсутнього у звітності «общаку» в сучасній Росії набагато ширше, ніж простий перерозподіл заощаджень. Общак – це соціальна традиція, що передається з покоління в покоління, від попередньої громадської страти до подальшої. Так що дилема, переймати у соціуму общаковий звичай або ні, перед кримінальним сві-

том не стояла: мало того що ті, хто переступили закон – це теж частина суспільства, що має той же менталітет, так ще і неписане правило заводити общак встановилося зовсім не учора, а в ході попереднього розвитку країни. «Не ми вводили, не нам і відмінати» [20, с. 70].

По-перше, сучасний общак – це страховий фонд на випадок «надзвичайних ситуацій». Усі ми не раз говорили про того або іншого корупціонера, що він уникнув покарання (варіант – реального позбавлення волі), тому що «ділився». З ким ділився? Чим? На що пішли «подаровані» активи? Відповідь на ці питання, як правило, з'являється у формі міміки і жестикуляції – значущо підняті вгору всезнаючий погляд і не менш обізнаний вказівний палець. Між тим у більшості випадків відгадка – той самий общак. Якщо абстрактний корупціонер дійсно «ділився», значить, він член клану, злочинного співтовариства, що обґрунтовано розраховує не лише на адміністративну і правоохоронну, але і на корупційну підтримку інших учасників. Зрадять? Тоді навіть «ділитися» іншим? Сьогодні здали його, завтра – тебе. Чи багато ми знаємо збоїв кругової поруки?

По-друге, сучасний общак – це ключовий атрибут модернізованого корупційного ладу. Зіставте принципи формування матеріальної бази легальних громадських організацій і незаконних общаків. Наприклад, в Статуті КППС було записано: «Членом партії вважається всякий, що визнає програму партії, працюючий в одній з її організацій, такий, що підкоряється постановам партії і що сплачує членські внески». Все те ж саме, тільки вигляд збоку. Спеціально для «вірних лєнінців»: мова не про прирівнювання комуністів до корупціонерів, а про те, що і ті й інші – організація. У першому випадку – законна, в другому – ні. Сплата общакових внесків як символ приналежності до «ордену» обіцяє його членам величезні можливості (природно, в межах встановлених угрупованням меж дозволеного, або, на сленгу – «берегів»). Від присутності на статусних заходах (самих різних масштабів аж до міжнародного) поряд з «магістром» до рішення будь-яких бізнес-питань без прив'язки до підсумкових результатів. Від державної підтримки на зовнішніх ринках до захисту від претензій правоохоронних органів будь-якого рівня. Від отримання бюджетних коштів без відповідного обґрунтування до допомоги в делікатних ситуаціях, пов'язаних з неплатоспроможністю і банкрутством окремих підконтрольних комерційних структур.

По-третє, сучасний общак – це й засіб отримання додаткового доходу усередині корупційного співтовариства. Часи, коли общаки створювалися виключно як каси взаємодопомоги, неважливо, злочинні або «громадські», пішла в минуле. У наш час общаки використовуються для «справедливо-

го» перерозподілу корупційного доходу, мінімізуючи ризик «сьогодні густо – завтра порожньо» відносно безіменного героя групи. Якщо конкретний службовець тривалий час «розробляє» потенційно «хлібну» тему – що ж йому, «в дорозі» лапу смоктати?

З обшаку можна отримати додаткове фінансування, особливо якщо частина «загальних» коштів вже розміщена в «пайовому» бізнесі. Обшакові гроші активно позичаються, легалізувавшись і приносячи додатковий дохід («гроші повинні працювати»). Як признався заступник міністра фінансів Олексій Моїсєєв 25 вересня 2013 р. в ефірі федерального каналу «Россия-24», 8-12 років тому ресурсну основу мікрофінансового кредитування в Росії склали гроші обшаків. Замміністра так і сказав – «обшаки». Іншими словами, держава знала про відмивання злочинних капіталів, але нічого для його припинення не робила (<http://www.vesti.ru/onlyvideo.html?vid=540291>). Нарешті, частину коштів завжди можна обміняти на нематеріальну допомогу «друзів-суперників» з аналогічного угруповання. Знавці представлений перелік методологічних обшаківих властивостей, без сумніву, продовжать.

«Коли ж вони понажираються!» – раз по раз чуємо ми гнівний вигук обивателя. А ніколи! Обшак – не резервуар і не акумулятор, обшак – механізм, суть якого не стільки у зборі фіксованого обсягу добровільних пожертвувань, скільки в забезпеченні безперерійного функціонування усієї системи, будь то тюремне, злочинне або корумповане співтовариство. У цьому паралельному світі карається не стільки марнотратство хрещених батьків, скільки приховування внескообкладаємих доходів (на сленгу – «крисятництво»). «Щур» з ганьбою виганяється із зграї, а іноді, особливо якщо це публічна фігура, разом з найближчим оточенням на якийсь час стає зразковим ізгоєм, попутно виконуючи роль пугала. Цілком імовірно, що відсутність результативної частини по деяких гучних корупційних скандалах останніх років має саме таке пояснення. Втім, «щур» – це злочинець серед злочинців. Новітня історія знає немало прикладів, коли інвестування обшаківих ресурсів ставало збитковим з цілком об'єктивних причин. У цих випадках винуватці піддавалися тривалій внутрішньогруповій обструкції і навіть поза співтовариством («сарафанове радіо» завжди і скрізь працює безвідмовно) отримували клеймо «нерукопожатих».

До речі, керівник злочинної групи ніколи не був хранителем обшаку – він, швидше, такий собі «голова ради». Для забезпечення збереження і примноження коштів в кожному угрупованні існує окремий, перевірений і замазаний в попередніх справах «гаманець». До якого, у свою чергу, приставляється «застібка», а до неї – додатковий «шпінгалет». Не підберешся, та це «платникам» і не тре-

ба. Причому «гаманець», точніше, «гаманці» – зовсім не касири, а, швидше, керівники з правом фінансової ініціативи. І якщо невеликі, за мірками конкретного угруповання, проекти можуть реалізуватися «гаманцями» самостійно, то усі без виключення середні і великі інвестиційні ініціативи підлягають обов'язковому колегіальному розгляду в спеціальному, створюваному для таких цілей «комітеті». Декілька слів про механізм функціонування обшаку. У нашу епоху обшакові капітали вже не покояться «у безіменній могилі», як це прийнято показувати в кінофільмах або описувати у бульварній літературі. Втім, банківські рахунки також не підходять – завжди є ризик раптової втрати (конфіскації), «стрижки» або банальної операційної помилки. Гроші, як вже говорилося, «повинні працювати», і тут дуже до речі підходять офшорні схеми.

Загальновизнано, що в середині другого десятиліття XXI ст. до 90% виробничої власності оформлене на компанії з офшорних і напівофшорних юрисдикцій, де кінцеві бенефіціари (вигодоотримувачі) не розкриваються. Немає ніяких підстав заперечувати, що значна частина «обшаків» вкладається як в наші, а останніми роками так і в зарубіжні промислові активи якраз через «податкові гавані». Навіть якщо офшорна компанія виставляє дані про основних власників на загальний огляд, питання, який обсяг власності насправді належить так званим олігархам і іншим «капітанам бізнесу», так і залишається відкритим. Більш того, окремі структури, ті ж банки, з переважаючим офшорним капіталом нині не гребують притягати в співвласники цілком респектабельні організації, у тому числі засновані урядами тих або інших країн аж до американського. Як таке стає можливим – невідомо, зате відомо, що корупційний експорт, наприклад, з Росії останніми роками не поступається сировинному.

Наступна після власності частина механізму – фінансування. «Обналічка», або незаконні фінансові операції, украй потрібна в якості приводного ременя для поповнення обшаків, а тому що усі, що робляться сьогодні, «антиобнальні» зусилля ніякого ефекту (за винятком концентрації незаконних грошових потоків в декількох контролюючих прокладних руках), швидше за все, не дадуть. Для ліквідації «обналічки» треба, окрім іншого, або ліквідувати самі обшаки (що смішно), або винайти новий спосіб їх комплектування (що геніально).

І, нарешті, репутація. Не усі обшакові гроші інвестуються у фінансово-промислові активи. Величезна увага приділяється соціальній арматурі – вкладенням в спортивні, культурні, інформаційно-пропагандистські, політико-правові проекти. Створення позитивного іміджу має ключове значення не лише для спокійного і «порівняно чесного» вилу-

чення грошей з громадської кишені, але і для ухвалення потрібних рішень на рівні керівництва. Піарники і комунікатори не дадуть збрехати: значення бэкграунда, соціального інформаційного фону, легко недооцінити, але важко не помітити.

Чому ж суспільство, усвідомлюючи легітимність (неформальне визнання права на існування) інституту народних обшаків, начисто відмовляє в цьому обшакам владним? Відповідь очевидна – походження коштів. Одна справа, коли обшак – нехай формально і нелегальний (функціонуючий поза рамками правового поля), але суспільновизнаний, і зовсім інша – коли він і нелегальний, і нелегітимний, сформований з порушеннями прийнятих в суспільстві норм справедливості. Ключ до відродження інституту народних обшаків – не стільки у фіскальних або силових потугах, скільки у відновленні довіри між владою і суспільством. Важка багатовікова спадщина взаємної підозрілості виключає швидкі позитивні зміни. Проте варіанти залучення колись виведених з економіки ресурсів в легальний фінансово-господарський оборот є завжди – від податкової амністії до силовій експропріації. Сильна держава і каральна держава – різні смислові конструкції.

Випадок з владними обшакими особливий, який терапевтичними методами (на зразок фінансування соціальнозначимих заходів або ефективного фінансового менеджменту) не лікується. Потрібна хірургія, точніше – ампутація. Мабуть, підсвідомо розуміючи неможливість громадського компромісу, можновладці усіма можливими способами намагаються максимально надійно заховати вкрадені у суспільства кошти, у тому числі через вкладення в самі різні зарубіжні проекти. Що ж до ігнорування наявності інституту владних, корупційних обшаків, то цей факт лише підтверджує визначення, винесене в назву підрозділу.

2. «Донецькі обшакі» - Р. Ахметов, «Сім'я» і Со та інші

Небажання «працювати на Москву» стало причиною вибуху Брагіна і розстрілу Щербаня? Перший публічний виклад «обшаків» версії причин «донецьких війн» початку 1990-х наведено у [1]. Цікаво, що старожили Донбасу – кримінального завжди вважали правдивою саме цю версію зльоту донецького організованого злочинного угруповання (ОЗУ) «Жовтневі» (російською – ОПГ «Люкс»), відмітаючи усі інші версії. Відзначимо, що зліт ОПГ «Люкс» і її нинішнього лідера на кримінальному небосхилі Донбасу, а потім інсталяція активу цієї ОПГ в державні інститути України відбувся на думку деяких експертів багато в чому завдяки діяльній підтримці спецслужб України та Росії?.

У світлі нижчевикладеного воістину виникає питання до органів державної безпеки: які активи нині найбагатішої людини в Україні дійсно належать йому? А які нібито йому і належать, але насправді мають зовсім інших бенефіціаріїв (і дай Бог, щоб серед них не фігурували спецслужби Російської Федерації)? І ще: нині державою фактично управляють люди, які ретельно приховують свої біографії, а також історію походження своїх капіталів і від співвітчизників, і від міжнародної громадськості. Приховують тому, що історія ця – брудна, від неї смердить крадіжством, зрадою і трупами.

Коли підете голосувати – пам'ятаєте про це. Пам'ятайте про це і тоді, коли вам доведеться захищати від цих людей свій бізнес, будинок, сім'ю і самих себе. Не треба себе обманювати – можуть настати і такі часи. «Реанімація розслідування вбивства народного депутата і бізнесмена Євгенія Щербаня, що сталося в далекому 1996 році, наробила немало шуму і додала нервів багатьом відомим в Україні і за її межами персонам. Свого часу за президентства В. Януковича, після заяв сина загиблого депутата, Руслана Щербаня, про причетність до злочину Юлії Тимошенко і Павла Лазаренка Генпрокуратура відновила слідство у цій справі. Перший замгенпрокурора Рінат Кузьмін достатню кількість разів заявляв, що у слідства є вагомі докази винності Тимошенко, і що слідство ось-ось передасть справу до суду. Проте, виходячи з останніх дій підопічних Кузьміна, існує вірогідність, що під пильним оком слідчих найближчими днями і тижнями виявляться зовсім інші персонажі, чия роль у вбивстві Щербаня поки що ніким не вияснювалася.

Після заяв народного депутата Геннадія Москаля про причетність сина загиблого депутата Руслана Щербаня до вбивства на полюванні такого собі Дроздова, фігура самого Руслана, що заявив про причетність до вбивства батька Юлії Тимошенко, з'явилася в дещо сумнівному форматі. Генеральна прокуратура направила в Донецьку обласну прокуратуру запит про перевірку заяв Геннадія Москаля. Тепер уже сам Руслан Щербань вимушений доводити свою непричетність до вбивства, а його заяви про причетність до злочину проти його батька Юлії Тимошенко дещо згасли на тлі заяв на його адресу Геннадія Москаля. Син Євгена Щербаня тепер вимушений виправдовуватися, що виставляє його в не зовсім вигідному світлі в цій ситуації» [1].

Олії у вогонь додала і багатогодинна бесіда із слідчими Генпрокуратури Олександри Кужель, що порекомендувала слідству звернути пильнішу увагу на те, кому дістався бізнес Євгена Щербаня. Слова Кужель викликали обурення у Руслана Щербаня, що забажав раптом переконати усіх в тому, що Кужель зовсім не так вже добре знала його ба-

тька, а тому, мовляв, нічого було її про справу Щербаня взагалі запитувати. Руслана Щербаня можна зрозуміти – він повинен тримати деяку інформаційну інтригу з приводу обставин вбивства батька, і бути в центрі уваги, а тут раптом з'являється Олександра Кужель і «піариться», як він виразився, на цій справі.

Москаль припускає, що Руслана Щербаня змусила дати заяву проти Тимошенко, «приперши до стінки» причетністю до вбивства Дроздова. І зараз Руслан Щербань, що так і не надав журналістам і громадськості будь-яких доказів про причетність Юлії Тимошенко до вбивства його батька, вимушений виправдовуватися і захищатися.

Рената Кузьміна зараз багато хто звинувачує в упередженості відносно Тимошенко. Власне, багатократні заяви першого замгенпрокурора про причетність экс-прем'єра до замовного вбивства Щербаня надають багатьом право так думати. Проте дії підлеглих Кузьміна надають право думати і про іншу сторону слідчих дій. Приміром, навіщо було викликати в Генпрокуратуру Олександрю Кужель і спілкуватися з нею близько семи годин підряд? Адже відомо, що Кужель лояльна до Тимошенко і навряд чи допомогла б фабрикувати проти неї справу – швидше, навпаки. Олександра Кужель сказала, що поводитися з нею в Генпрокуратурі нормально, і цікавили слідчих відношення між собою українських політиків середини дев'яностих. Ще Кужель порадила слідчим звернути увагу на те, куди подівся і в чий руки потрапив бізнес Щербаня. Судячи з реакції Олександри Володимирівни на спілкування з підлеглими Рената Кузьміна, ті віддали належне її побажанням і зауваженням і віднесли до них з усією увагою.

Викликали в Генпрокуратуру і Дмитра Поезда, колишнього адвоката кілера Вадима Болотських, що признався у вбивстві Щербаня. За даними автора [1], у Поезда цікавилися подіями, що відбувалися в процесі досудового слідства. Свого часу Поезд розповідав йому про те, що в 2001 році під час досудового слідства з членів групи кілерів, що проходили у декількох гучних справах, у тому числі і по справі Щербаня, вибивалися свідчення проти деяких «впливових осіб», що живуть в Донецьку. Також, за словами Поезда, він чув про випадки, що мали місце в СІЗО, коли до підслідного після надання деяких «свідчень» приходив лікар, робив йому укол, і потім підслідний, будучи здоровим спортивним хлопцем, несподівано помирав від серцевої недостатності. Ці факти і нині цікавлять Генпрокуратуру. Виходить, що свідчення проти «впливових донецьких», отримані ГПУ в 2001 році, кудись зникли. Проте зараз вони дуже цікавлять слідство. Тоді Генпрокуратурою керував Михайло Потебенько, а склад слідства дуже сильно відрізнявся від нинішнього. До речі, як розповідав адвокат

Дмитро Поезд, в 2001 році в Генпрокуратурі в кулуарах хвалили щедрість деяких людей з оточення Ріната Ахметова, що забезпечили прокуратуру автомобілями, комп'ютерами, зв'язком і необхідним устаткуванням для якіснішого, так би мовити, забезпечення роботи слідчих груп.

У зв'язку з цим дещо незрозумілою є позиція Рената Кузьміна, який постійно говорить про наявність у слідства дані причетності до справи Щербаня Тимошенко, тоді як його підлеглі годинами розмовляють з лояльною до Тимошенко Кужель про політичну тусовку дев'яностих. У Генпрокуратурі є присутніми декілька груп впливу, або ж Ренат Кузьмін – любитель тонких тактичних багатиходівок? Якщо навіть припустити наявність опозиційних Кузьміну груп впливу, то навряд чи від Кузьміна підлеглі приховували б допит Кужель, і навряд чи б без його відома і санкцій спілкувалися з нею на протязі майже семи годин. А відповідно, якщо припустити, що до Кужель в слідстві прислухаються, і направлять свій погляд на те, кому і за яких обставин, а головне – в яких масштабах перейшло майно і бізнес Є. Щербаня, то слід чекати дуже несподіваних поворотів у цій справі. Згадаймо, що відразу після розстрілу Є. Щербаня в аеропорту в офіс корпорації «Атон» прибули невідомі особи в масках і зробили виїмку більшої частини документації по підприємствах Щербаня. Руслан Щербань, що згадував про цей факт в одному з коментарів, сказав, що так і не зрозумів, хто були ці люди і з якої організації.

Прокуратура і міліція приїхали в офіс вже після «людей в масках», що благополучно поїхали до приїзду правоохоронців з документацією по бізнесу Є. Щербаня. Так що в першу чергу питання будуть у прокуратури до сина загиблого депутата. А також до його старшого брата, Євгена, що пережив замах на своє життя після вбивства батька, і що поїхав з України. Як, кому і в яких масштабах брати передавали або продавали те, що залишилося від батька, досі було покрито мороком. Руслан Щербань влаштувався працювати комерційним директором в ТОВ «Донецьке регіональне виробниче об'єднання «Центр» (підприємство контролюється сином экс-губернатора Донецької області Володимиром Щербаня Артемом).

Міноритарні акції Євгенія Щербаня в тому ж «Індустріальному Союзі Донбасу» якимось непомітно перейшли в руки Ріната Ахметова (що пізніше вив свою долю з ІСД до СКМ, яку створив), а також Віталія Гайдюка і Сергія Тарути. До речі, якщо прокуратура таки надумає «копати» тему бізнесу Є. Щербаня і кому він перейшов, і на допит будуть викликані ті ж Ахметов, Гайдук, Тарута, то це буде, що називається, прецедентом. Про вбивство Євгена Щербаня його співзасновників по ІСД за шістнадцять років слідства так ніхто і не говорив. І мож-

ливо, що цей пропуск в слідстві заповнить якраз Рінат Кузьмін.

В зв'язку з цим цікаво, чи знає Генпрокуратура про існування в середині дев'яностих деякого «общаку» на суму 82 мільйони доларів США, за який за інформацією автора [1], відповідали в Донецьку дві найвпливовіших в регіоні людини? Цим людьми були нині покійні Ахать Брагін (він же Алік Грек) і народний депутат Є. Щербань. Цей «общак» їм довірили деякі «впливові» люди з Москви, що бажали активно прийняти участь в приватизації підприємств і шахт Донбасу. Самі по собі гроші були не дуже чистими. А якщо точніше – дуже брудними. Зброя і наркотики. Гроші потрібно було «почистити» і пустити в справу. Донбас з його інфраструктурою і безліччю великих підприємств був дуже привабливим об'єктом для «чищення цих грошей».

«Московський слід» – Юсіпов Хейдар Мегдетович. 1958 р.н. Кличка «Лесик». У ту пору авторитетна у вузьких колах людина. Лідер кунцевської ОПГ. «Спеціалізація» – зброя і наркотики. Найближчий зв'язок – Синякин Микола Петрович. Він же «Синій». Права рука Юсіпова. Обидва ці персонажі від імені «кунцевських» і ще декілька авторитетних діячів мали справи з Ахатем Брагіним і Євгеном Щербанем. Цікаво, що Юсіпов тісно спілкувався і з Йосипом Кобзоном, який часто в перервах між концертами в Донецьку зустрічався з Брагіним і Щербанем.

Інформацію про «общак» кунцевського угруповання, що перебуває в Донецьку, автор [1] отримав з трьох незалежних одне від одного і заслуговуючих на довіру джерел. Втім, за інформацією цього автора, гроші були не лише «кунцевські». За деякими даними, в діяльності угруповання були зацікавлені деякі особи в погонах раніше КДБ, а потім вже російських спецслужб. За наявною інформацією, «кунцевські» брали участь в постачаннях зброї на Близький Схід і Північний Кавказ на початку і середині дев'яностих, і швидше за все, не без допомоги «даху» на самому верху. Постачаннями зброї у «кунцевських» займався Синякин (до речі, за наявними даними, кілер Вадим Болотських був якраз креатурою Синякіна).

Євген Щербань і Брагін спочатку погодилися на пропозицію з Москви, озвучену «кунцевськими». Понад 80 мільйонів доларів повинні були піти в Донбас на приватизацію з переходом місцевої промисловості в «московські авторитетні руки». Натомість Брагіну і Щербаню пропонувалося стати повновладними хазяями регіону з дуже серйозними покровителями в Москві. З тими, хто стояв над «кунцевськими». Проте трохи розміркувавши, Брагін і Щербань вирішують не брати на себе зобов'язання по «общаку» перед москвичами. Обоє розуміють, що в цьому випадку будуть усього лише

пішаками в розкладі, і не хочуть втрачати незалежність. Вони пропонують повернути «общак», не бажають подовжувати співпрацю з Москвою.

На Брагіна чиниться тиск з боку Москви через донбасівських «авторитетів». Одного з них – Едуарда Брагинського (Чирика) несподівано розстрілюють з автомата. Чирик був «злодієм в законі», і був в дуже хороших стосунках з Хейдаром Юсіповим, а також з близьким до Юсіпова Магомедом Алієвим (Магой). Чирик також дружив з Кушніром, який пізніше організовує вбивства Щербаня і Брагіна. Після смерті Чирика, за інформацією автора [1], в Донецьк приїжджає з концертами в місцеву філармонію Йосип Кобзон, у якого відбувається розмова з Брагіним на підвищених тонах. Джерела стверджують, що є запис цієї розмови. Автор [1] переказує із слів тих, хто її чув. За наявною інформацією, Кобзон звинувачував Брагіна в смерті «авторитета» Чирика, за що той у відповідь запропонував шість мільйонів доларів відступних «за Чирика», віддати «кунцевський» общак і «брати» участь в «всесоюзному» злочинському общаку, при цьому сказавши, що в Донбас все одно нікого не пустить. У відповідь Кобзон порадив Брагіну «засунути собі куди чимдалі свої копійки», давши зрозуміти, що на Брагіна чекають незабаром великі неприємності. «Мені пох...», – відповів Брагін, на що Кобзон філософські вимовив, що «пох... тільки болотяні чоботи, синок».

Потім почалася війна, розв'язана кримінальною Москвою на рівні Донбасу. Між прибічниками Брагіна і його супротивниками. Яка закінчилася вибухом на стадіоні «Шахтар», розстрілом Є. Щербаня в аеропорту Донецька, партнера Щербаня Пола Тейтума в Москві. Джерела стверджують, що «москвичі» не стали терпіти в Донбасі двох норавливих його хазяїв. Ще – є інформація, що кримінальна війна в Донецьку стала прекрасним приводом для деякої «зачистки» регіону від «непотрібних» авторитетів з боку спецслужб, що знайшли прекрасний привід «очистити регіон». Зв'язки на рівні спецслужб між Україною і Росією і між окремими персонажами могли зіграти так, що наші силові структури в особі їх окремих представників просто отримали прохання «не перешкоджати». Можливо, тому замовники вбивств Брагіна, Щербаня і інших «авторитетних» діячів того часу так і не були знайдені, а їх справи дуже добре почищені?

В розпал «розборок» в Донбасі було здійснено замах і на Ріната Ахметова. Проте, за даними автора [1], за нього було кому просити. Каміль Ісхаков, колишній мер Казані, экс-повпред Президента РФ на Далекому Сході, та Венер Салімов, колишній голова КДБ Татарстану. Ці дві людини, а також їх найближче оточення свого часу зіграли в житті Ріната Ахметова дуже важливу роль. Родинні зв'язки все-таки сильна штука. Більше на Ахметова не ро-

били замахів. Він залишився фактично один в цій війні. Втім, війна не закінчилася – напевно комусь в цій країні і за її межами Ахметов, що приватизував, до речі, все те, що захищав його ще один дуже незручний родич Ахать Брагін.

«На мій погляд, Євген Щербань, як і Ахать Брагін, були убиті через відмову співпрацювати з московськими кримінальними кланами в питаннях приватизації підприємств Донбасу», – стверджує журналіст Сергій Кузин, що присвятив справі Щербаня низку публікацій в «Дзеркалі тижня» і декількох інтернет-виданнях [2]. За словами журналіста, представники московських кримінальних кланів в спайці з російськими спецслужбами, що курирували їх діяльність, мали на початку дев'яностих років минулого століття певні наміри щодо промислових підприємств Донбасу. «Ахать Брагін мав з цими угрупованнями щільні зв'язки ще з восьмидесятих років, і був призначений «смотрящим» в Донбасі від цих угруповань. Проте став дратувати своїх кураторів тим, що відійшов від злочинських понять, мав справу з так званими «спортсменами» («беспредельщиками»), що бажали переділу влади і сфер впливу в регіоні. За це Брагіним московська кримінальна верхівка була невдоволена і подумувала змінити «наглядача». Привід знайшовся у вигляді деякого «общака» – вісімдесяти з гаком мільйонів доларів, які московські авторитети довірили Брагіну для поступової приватизації донецьких промислових підприємств і об'єктів. Брагін був вимушений погодитися, оскільки розумів, що їм і так невдоволені в Москві. Разом з Євгеном Щербанем, який був його партнером і теж мав певні інтереси в Москві, вони узяли московський «общак» під свою відповідальність. Проте потім Брагін вирішив повернути москвичам «общак» з небажання пускати їх в Донбас» [2]. За словами журналіста, до Брагіна після його відмови реалізувати московський «общак» в Донбасі приїхав від московських кримінальних авторитетів такий собі Брагинський по кличці «Чирик», який намагався переконати Брагіна не сваритися з москвичами.

«Брагін відповів відмовою на пропозицію «Чирика» йти на «мирову». Незабаром після цієї розмови Брагинського розстрілюють, а московська кримінальна верхівка пред'явила Брагіну смерть «Чирика». Брагін пропонував сім мільйонів доларів відступних за смерть Чирика, і збільшення своєї долі в «всесоюзному» злочинському общаку, проте взаємопорозуміння сторони не знайшли. Привід для заміни (усунення) Брагіна був знайдений», – стверджує журналіст. Незабаром після цього гине Брагін, якого підірвали на стадіоні «Шахтар» під час матчу, а через рік з невеликим в донецькому аеропорту розстріляний Євген Щербань, партнер Брагіна, що теж не бажав приходу москвичів на донецьку територію. «Група кілерів Кушнира пра-

цювала якраз від москвичів. Той же Вадим Болотських, він же Вадик «Москвич», вважався фахівцем з різного роду диверсійних заходів. Він провчився трохи більше року в міліційній «вишці» за антитерористичним профілем, потім не зійшовся характерами з керівництвом і був відрахований. Пішов в армію, охороняв зеків. Після армії рік пропрацював в охороні якогось московського кооперативу, потім сліди його загубилися. Вплив він вже в якості головного фахівця зі всякого роду диверсійним заходам вже під час великої кримінальної війни в Донбасі. Болотських вважався людиною деякого «Синяка» по прізвищу Синякин – авторитету з Москви, що займається торгівлею зброєю під ковпаком спецслужб», – говорить Сергій Кузин [2]. На думку журналіста, після вбивств Щербаня і Брагіна московські авторитети посадили «смотрящим» в Донбасі того, хто через короткий час став одним з найбагатіших людей в країні. «Усі ці великі корпорації з мільярдними активами насправді контролюються і контролювалися іншими людьми, їх так звані «власники» – усього лише «наглядають» від тих, хто ще в дев'яностих зумів зайти в Донбас, і поглинути масу привабливих об'єктів і підприємств», – вважає Сергій Кузин [2].

Справа Щербаня досягла тієї точки кипіння, коли не знаєш, з якого боку зірве кришку гарячою парою. Під каток старих справ сьогодні може потрапити будь-хто, хто мав щастя розбагатіти у бурхливій дев'яності. А тому найцікавіше тільки починається.

Колишнього "короля Донбасу" Ріната Ахметова ще рано списувати з рахунків. Незважаючи на відхід в тінь і нібито усунення від владних структур, бізнес олігарха продовжує отримувати преференції. Спостерігаються вельми цікаві, але, на погляд експертів, напрочуд негарні перекося. Так, незважаючи на катастрофічне зростання заборгованості у сфері теплоенергетики, яка вже призвела до відключення гарячого водопостачання навіть в столиці, теплогенерації Ахметова отримують право не платити державі за спожиті ресурси. Останнє рішення такого штибу – домовленості між компанією "Західенерго" (знаходиться під контролем ДПЕК Ахметова) і державним "Вугіллям України" про реструктуризацію заборгованості на суму 397 млн грн за поставлене на підприємство вугілля. За даними експертів [7], повертати борги компанія Ахметова зможе упродовж 10 років по ставці до 10%. Проте в офіційній відповіді ДПЕК на запит «Економічної Правди» (ЕП) значиться вже інший термін – 20 років.

По суті справи, розстрочка на 10 або на 20 років – це фактично «пробачення боргу». Процентна ставка істотно нижче очікуваної інфляції. За десятиліття або два зростання цін повністю "з'їсть" не

лише відсотки, але і саму суму кредиту. А якщо станеться девальвація, ДПЕК "відіб'є" борг в найкоротший строк. Подібні умови для бізнесу донецького олігарха – явно не наслідок військових дій на його малій батьківщині. Захід України, де базується "ДПЕК Західенерго", не охоплений озброє-

ними конфліктами. Вочевидь, немає проблем у "ДПЕК Західенерго" і з платіжною дисципліною клієнтів. П'ята за розміром енергогенеруюча компанія України зі встановленою потужністю 4707,5 МВт активно продає електроенергію на експорт в країни Європи (рис. 1).

Рис. 1. Структура бізнес-блоку «Генерація» ДПЕК

Швидше, подібні умови реструктуризації боргу перед держпідприємством – ілюстрація «междусобойчика», який мають між собою ДПЕК і «Вугілля України». А також сигналізують про скорочення впливу «сім'ї» на ринок вугілля після втечі з країни Віктора Януковича із співтоваришами. «Економічна правда» свого часу писала, якою була ситуація на держпідприємстві ще в 2013 році. «Вугілля України», яке було створено в 2003 році для підтримки державних шахт з високою собівартістю і низькою якістю вугілля, насправді перетворилося на годівницю для «сім'ї» і структур Олександра Єфремова, які на пару контролювали велику частину нелегальних копанок вугілля на Донбасі. Офіційне прикриття схем робив экс-міністр енергетики Едуард Ставицький. Сенс схеми, що отримала найбільший розвиток в 2009-2013 роках, був гранично простий. Видобуте в копанках вугілля оформлялося як вугілля державних шахт. Реально ж, процеси перевантаження вугілля контролювалися структурами, підконтрольними Єфремову і Олександрові Януковичу. Після змішування, "державне" вугілля продавалося енергогенераціям через "Вугілля України" за єдиною ціною, частина якої компенсувалася дотаціями з бюджету (у 2013 році їх сума склала 13,2 млрд грн).

Держава на цій схемі отримувала величезні збитки. Ціна продажу 1 тонни товарної вугільної продукції у 2013 р. склала близько 490 грн. При цьому фактична собівартість вугілля шахтної здобичі на Донбасі складає приблизно 1350 грн, або майже в три рази більше. Різницю в 100 доларів на тонні покривала держава. У той же самий час, вугілля з копанок коштувало "сім'ї", структурам Юрія "Єнакіївського" (Іванющенко) і Олександра Єфремова ті ж 500 грн. Видаючи своє вугілля за здобуте на державних шахтах, вони майже в повному обсязі "пиляли" держдотації на вугільну галузь з бюджету. До недавніх пір, Ахметов не мав в описаній схемі особливої участі. Собівартість вугілля, яке добувається на власних шахтах ДПЕК і орендованих у держави Сverdловськ- і Ровенькиантрацит, – ті ж 500-550 грн. При цьому ахметівські підприємства дістають з надр вугілля з меншим змістом сірки: він підходить для спалювання в доменних печах. Тоді як державне вугілля і вугілля з копанок – зі змістом сірки вище 3% – годиться тільки для виробництва теплової енергії. При цьому, воно майже втричі дорожче.

В зв'язку з цим, Ахметов ніколи не був зацікавлений в придбанні твердого палива у "Вугілля України", оскільки переплачував би прямо в кишеню "сім'ї" і Єфремову. Але, судячи з усього, йому

це вугілля нав'язували, звідки і виник досить пристойний борг – який, знову ж таки, Ахметов навряд чи хотів повертати. Ймовірно, щоб не потрапляти в такі ситуації надалі (а може, і щоб не повертати старі борги), Ахметов навіть зміг пролобіювати ліквідацію "Вугілля України" в 2015 р. Відповідна норма була закладена в план структурних реформ экс-президента Януковича. Проте, як стверджують джерела "ЕП" в Міненерго, «на прохання» структур Юрія Іванющенка і Олександра Єфремова, і за підтримки людей Юрія Бойка, наказ про ліквідацію "Вугілля України" був скасований. Відповідне розпорядження 4 червня 2014 р. підписав міністр енергетики і вугільної промисловості Юрій Продан. Втім, можливо, ця дія була продиктована простим бажанням держави не допустити "розчинення в повітрі" тих грошей, які держкомпанія зобов'язана була отримати у тому числі і з ДПЕК.

Після цього пан Ахметов був вимушений намагатися чергової реструктуризації своїх боргів перед "Вугіллям України" (які могли просто зникнути разом з ліквідовуваною компанією в 2015 р.). Не виключено, що менеджмент держкомпанії підіграє в цьому прагненні Рінату Леонідовичу. Наприклад, під час дії наказу экс-міністра енергетики Едуарда Ставицького про ліквідацію "Вугілля України", юристи держкомпанії не змогли довести суду, що "Вугілля України" буде ліквідовано. Той суд займався розглядом вимоги до "Західенерега" погасити борг. Слабка позиція юристів "Вугілля України" дозволила ахметівським юристам без зусиль добитися вигідної для себе реструктуризації. Як повідомив ЕП в.о. гендиректора "Вугілля України" Сергій Стародубцев, дебіторська заборгованість держкомпанії значно перевищує кредиторську. "Дебіторська заборгованість склалася, головним чином, із-за хронічного відставання в розрахунках за спожите вугілля з боку основних його покупців і підписки вуглевидобувним підприємствам вугілля майбутнього постачання, яке надавалося за рахунок кредитних коштів", – повідомили в держкомпанії [7].

Таким чином, "Вугілля України" перетворилося на величезну "чорну діру". Компанія авансом оплачує ще не видобуте вугілля, отримуючи для цього кредити. Із зворотного боку, компанія дає відстрочення і вигідну реструктуризацію оплати Ахметову і іншим покупцям вугілля. У програші лише держава, на якій повисають борги від такого "вигідного бізнесу", – грошові розриви покривалися за рахунок бюджету. Реверанси з Ахметовим мають ще один крайній неприємний наслідок. Через неповернення дебіторки, держкомпанія наполегливо не хоче розраховуватися вже зі своїми кредиторами. Так, 22 липня 2014 р. суд примусово стягнув з "Вугілля України" 394 млн грн на користь Промінвестбанку. Втім, це лише рішення суду –

живих грошей у компанії немає. Тобто Промінвестбанк навряд чи отримає навіть ту суму, яка визнана судом. І цей випадок не одиничний. На цей час (середина 2014 р.) загальний борг держпідприємства склав близько 3 млрд грн. Основна його частина сформувалася в 2010 р., коли в посткризовому бюджеті бракувало грошей на дотації галузі. Це призвело до того, що в 2008-2009 і в першому кварталі 2010 року сталося значне падіння здобичі в Україні. Нарікаючи на "папередніков", уряд М. Азарова набрав кредитів під обіцянку, що незабаром виправить ситуацію на держшахтах. Проте потім у вугільній сфері почалося засилля "сімі".

Загальний борг підприємства перед банками України складає більше 2,4 млрд грн, або 80% загального боргу. Це без урахування прострочених відсотків за користування кредитами. Платити по них держпідприємство не може через складну фінансову ситуацію – яку "Вугілля України" створює та же ДПЕК Ріната Ахметова. Найбільшими кредиторами держкомпанії є держбанки. В сукупності вони видали "Вугілля України" 1,3 млрд грн. Ще близько 1,1 млрд грн держпідприємству надали у борг недержавні банки [7].

Безумовно, повернення боргу з боку "ДПЕК Західенерго" на справедливих умовах могло би істотно поліпшити фінансову ситуацію держпідприємства. Це понизило б навантаження на бюджет, якому рано чи пізно доведеться брати на себе розрахунки з кредиторами компанії. Проте в Генпрокуратурі чомусь впритул не помічають розігруваних на вугільному ринку схем. У відповідь на запит ЕП відносно боргових взаємовідносин між "Вугіллям України" і "ДПЕК Західенерго", в результаті яких можуть бути нанесені збитки державі, в Генпрокуратурі відповіли, що "не відстежують цю ситуацію" [7]. Не сильно стурбовані поверненням виданих держпідприємству кредитів і в Національному банку. За відомостями "ЕП", державним і одному з російських держбанків індивідуальними рішеннями НБУ в "сімейний" період було дозволено не формувати в повному обсязі резерви під проблемну заборгованість "Вугілля України". Мабуть, зроблено це було тому, що "втрачені" позики використовувалися переважно для розрахунку з шахтами, близькими до Олександра Януковича.

А деякі банки, обходячи інструкції НБУ, і зовсім прикривають "Вугілля України" від кредиторів. Учасники ринку говорять про кричущі усвідомлені порушення з боку колег-банкнірів. У супереч арештам Виконавчої служби, які вже накладені на рахунки "Вугілля України" в "Фортуна банку", керівництво банку погоджує відкриття нових рахунків, тим самим перешкоджаючи ефективній роботі судової системи. Маніпулюючи планом рахунків і порушуючи інструкції НБУ, співробітники банку "Київська Русь" також допомагають боржникам і

ухилитися від рішення Феміди [7]. Менеджмент держпідприємства дій для погашення заборгованості так само не робить. Це звучить безглуздо, тому що "Вугілля України" і держбюджет мають бути зацікавлені в отриманні грошей. Проте, у відповідь на позови банкірів, держпідприємство подало заяву про розстрочку на виплату боргу строком на 20 років. На щастя, суд його не задовольнив. Апеляція "Вугілля України" також була відхилена. Але сама спроба явно заслуговує на увагу влади. Топ-менеджмент держпідприємства мабуть розраховує, що при таких розстрочках пройдуть терміни позовної давності, пов'язані з розкраданням інвестиційних кредитів. Їм не доведеться за це відповідати.

У свою чергу, в ДПЕК після отримання вигідних умов не бачать необхідності гасити борг перед держкомпанією. Як повідомила ЕП прес-служба компанії Ріната Ахметова, борг ПрАТ "Західенерго" перед ДП "Вугілля України" сформувався у 2009-2011 роках, ще до приватизації енергогенеруючої компанії. На початку 2012 р. Господарський суд Львівської області прийняв рішення про визнання наявності боргу. Враховуючи фінансовий стан підприємства, він затвердив його розстрочену виплату упродовж подальших 20 років. Після набуття цим рішенням чинності, ПрАТ "ДПЕК Західенерго" щомісячно виплачує цей борг. "Теплова генерація України має високу ступінь зносу устаткування, тому потребує модернізації для забезпечення надійного і безперебійного виробництва електроенергії. Єдиним джерелом отримання доходів ПрАТ "ДПЕК Західенерго" є реалізація виробленої електроенергії. Зміна способу виплати боргу перед ДП "Вугілля України" може призвести до негативних наслідків, оскільки у підприємства висока потреба в наявності достатніх коштів для проведення модернізації і забезпечення виробничого процесу", – повідомляє прес-служба компанії [7].

«У наявності очевидний цинізм як держчиновників, так і самого пана Ахметова. В умовах величезного дефіциту бюджету, який є головним аргументом для влади в процесі підвищення тарифів на електро- і теплову енергію для населення, держава фактично дозволяє одній з найбільших енергогенерацій не розраховуватися по боргах. Цікаво, наскільки державі довелося б підвищувати тарифи на електрику і тепло, якби ці борги погашалися?» [7] – це питання експертів поки що залишається без відповіді.

14 липня 2014 року угода з об'єднання гірничо-металургійних активів СКМ і «Смарт-холдингу» у рамках Групи «Метінвест» була остаточно завершена. На останньому етапі угоди група «Смарт» внесла до статутного капіталу Metinvest B.V. 100% акцій компанії Trosilia Holdings Limited (Кіпр), в опосередкованому володінні якої знаходиться 46,15% акцій ПАО «Південний гірничо-збагачу-

вальний комбінат» (ПівдГЗК). Обидві сторони угоди відмітили, що синергію від злиття своїх гірничо-металургійних активів компанії отримують вже упродовж декількох років: більшість з них була об'єднана раніше. Тепер угода нарешті остаточно завершена юридично – зокрема, вона отримала схвалення Антимонопольного комітету України.

Вигода «Метінвесту» від підписаних домовленостей очевидна: група офіційно отримала 46,15% акцій ПівдГЗКу – одного з найбільших виробників залізорудної сировини в Україні, а також унікального виробника агломерату. Станом на 2008 рік проектна потужність ПівдГЗКа складала 9 млн тонн, агломерату – 5 млн тонн. На момент початку об'єднання потужності комбінату склали 24% від загального обсягу виробництва товарного ЗРК в країні. ПівдГЗК виробляв 1,4 млн т високоякісного концентрату зі змістом заліза у 67,7%. Постачання продукції здійснювалися в Австрію, Угорщину, Польщу, Румунію, Словаччину і Чехію. На внутрішньому ринку комбінат забезпечував агломератом групу «Приват», «Метінвест» і корпорацію ІСД. Отримання контролю над ПівдГЗК дало можливість наростити долю групи на вітчизняному залізорудному ринку з 60% до 69%, говорить аналітик компанії Eavex Capital Іван Дзвинка. «Завдяки встановленню контролю над ПівдГЗК виручка «Метінвеста» від продажів руди принесе групі щорічно не менше \$ 800 млн», – підрахував Дзвинка [3]. Додаткова сировина стає непоганою статтею доходу у той момент, коли металургійний дивізіон компанії переживає труднощі зі збутом на світових ринках. Іншими словами, завершення угоди зі «Смарт-холдингом» дозволяє диверсифікувати бізнес «Метінвесту», зробити його стійкішим і конкурентним. Це особливо важливо в умовах світового попиту, що знижується, на український металопрокат, оскільки дозволяє приділити більше уваги розвитку сировинного напрямку, упевнені експерти.

Починаючи з 2010 р., коли на ПівдГЗК прийшов менеджмент «Метінвесту», комбінат постійно збільшував обсяг виробництва залізорудної сировини (ЗРС) – в середньому на 12% на рік. Стабільно зростає і обсяг експорту – в середньому на 13% на рік. Географія відвантажень була розширена – продукцію комбінату стали поставляти в Угорщину, Румунію і Австрію. Був істотно збільшений об'єм поставок в Китай, Чехію і Сербію

ПівдГЗК, на думку Івана Дзвинки, також виграв від угоди – відтепер він забезпечений замовленнями завдяки налагодженій збутовій системі холдингу «Метінвест». Інтеграція дозволить оптимізувати маркетингові і збутові витрати, а також розширити географію експорту завдяки материнській компанії. На думку генерального директора ПАО «Південний ГЗК» Костянтина Федіна за підсумками 2013 року, наприклад, комбінат збільшив

випуск концентрату в порівнянні з 2009 роком на 52,8% – до 10,9 млн тонн, випуск агломерату – в 2,2 разу, до 2,4 млн тонн. «За обсягами виробництва продукції в 2013 році у ПВДГЗКа були найкращі показники за останні 20 років», – говорить він. У 2013 році ПВДГЗК, незважаючи на другий виток кризи на ринку, отримав 3,4 млрд грн чистого прибутку. Виріс і доход компанії – до 9,3 млрд грн. (на 11,6% у порівнянні з 2012 роком) [3].

Важливо також, що ПВДГЗК не лише отримав контроль з боку «Метінвеста», але ще і профільного інвестора, який зможе розвивати комбінат. Вже починаючи з 2011 року, ПВДГЗК при схваленні материнських компаній став освоювати масштабні інвестиції: в 2012-2013 роках вони склали 850 млн грн щорічно. Результатом цих вкладень стало технічне переозброєння підприємства, зниження витрат і собівартості продукції, що випускається. Наприклад, «реалізація проекту будівництва ЦПТ (циклічно-поточкова технологія) дозволила змінити існуючу схему транспортування руди і понизити собівартість її здобичі», – розповідає Костянтин Федін. Будівництво ЦПТ було почато в 2003 році і призупинено у березні 2009 року через відсутність фінансування. У 2010 році ці роботи були відновлені. «Запуск ЦПТ в 2013 році дозволив нам зменшити вантажообіг залізничного транспорту в 1,7 разу, понизити собівартість видобутку руди і підготувати кар'єр для подальшого розвитку», – підкреслює генеральний директор ПВДГЗКа [3].

Об'єднання активів дозволило компанії «Смарт-холдинг» наростити свій міноритарний пакет в «Метінвесті» до 23,76%, оскільки в ході угоди була випущена додаткова акція компанії. Але найголовніше – холдинг Вадима Новинського отримав, згідно з угодою, право вето з низки питань, що відносяться до компетенції наглядової ради і загальних зборів акціонерів Metinvest B.V. Крім того, з 10 членів наглядової ради Metinvest B.V. сім призначатимуться від СКМ, а три – від «Смарт-холдингу». СЕО Metinvest B. V. і Групи «Метінвест» призначатиметься СКМ, а «Смарт-холдинг» отримає право призначати другого директора – члена правління Metinvest B. V.

«Російська зброя вже в травні 2014 р. перетворила території Донбасу, які контролюють сепаратисти, на справжній театр бойових дій. Населення підтримувало заколотників, бо ті обіцяли відновлення порядку та радянських цінностей. Регіон швидко швидко рухався до того, щоб стати новим Придністров'ям. Вистачило одного місяця, щоб на Донбасі все змінилося. Ще наприкінці квітня 2014 р. йшлося про масову активність, Антимайдан, що імітував ті самі методи, до яких вдавалися учасники протестів у Києві, але цього разу – щоб висловити недовіру новій владі країни. А вже в травні в регіоні точилася війна. Правда не скрізь, а

в зоні трикутника, кожна зі сторін якого завдовжки приблизно 200 км, а кутами були міста Слов'янськ, Донецьк і Луганськ.

У цьому трикутнику мешкало від двох до трьох мільйонів осіб. Дороги спорожніли. Життя зупинилося. Більшість людей не виходили на роботу. Залишаючись удома, вони намагалися захистити власні помешкання та своїх рідних. Крамниці були відчинені лише кілька годин на день. Їжу купити можна, вода є, електричний струм також. Життя триває, попри все. Але в душах оселився страх. Кожен шукав хоч якісь новини та сподівався, що його будинок не зачепить уламок снаряда. Ще в квітні 2014 р. переважну частину пропускних пунктів на дорогах контролювали цивільні особи з палицями в руках. Тепер блокпостів менше, але їх укріплено. Ними відали щедро озброєні молодики в камуфляжній формі та балаклавах» [5].

В статті [6] командир батальйону «Донбас» розповідає про добровольчий спецназ, чеченський слід і невідворотність терору. Хтось називає їх героями, хтось звинувачує в махновщині. У них більш як за місяць (квітень-травень 2014 р. – В.Л.) бойових дій є і перемоги, і страшний нерівний бій під Карлівкою з так званим батальйоном «Восток», коли загинуло шість бійців. Багато хто з військових експертів уже проводить паралелі з Хорватією під час Югославської війни, де саме такі добровольці винесли на собі основний тягар найважчого початкового етапу війни із сербами. У цих загонах – іще вчора звичайні люди, що просто не могли дивитися на те, як бандити й терористи розривають їхню Батьківщину. Журнал «Український тиждень» зміг поспілкуватися з керівником, ідейним натхненником та організатором батальйону «Донбас», який зі зброєю в руках протистояв терористам на Сході країни, етнічним росіянином, що змушений ховатися за псевдонімом Семена Семенченка, про майбутнє його бойової одиниці, війни та всього Донбасу. І прогнози Семенченка достатньо похмурі: він, як і колись Черчилль, не обіцяє нічого, окрім поту, крові та сліз.

«У. Т.: Які найближчі плани вашого батальйону? Раніше ви казали, що українські силові структури дуже слабкі, тому весь тягар війни досить часто покладається на плечі добровольчих з'єднань на кшталт вашого... – Буквально днів зо два тому ми домовилися з міністром внутрішніх справ створити з бійців батальйону загін спеціального призначення. Зрештою, в нас є своя держава. Якщо ми незадоволені тим, як вона виконує свої функції, треба входити до неї і виправляти ситуацію зсередини. До того ж ми не хочемо більше з камінням, дрючками й легкою стрілецькою зброєю протистояти ордам чеченських та всіх інших терористів. Тому прийнято рішення про виділення нам важкого озброєння, три тижні підго-

товки, нова тактика – і вперед. Наша мета дуже проста: зробити все, щоб викинути всю цю сепаратистську шваль із нашої країни. Мені здається, що наші партнери з органів влади нарешті зрозуміли: ми добровольці й маємо вбивати ворогів. Нас не потрібно мучити бюрократичними процедурами, нас не цікавлять гроші, ми ж не найманці, хочемо воювати за свою країну. Не дадуть такої можливості – просто розвернемось і підемо робити це самотужки. - **У. Т.:** **А яким чином ви створюватимете свій спецназ і отримуватимете важке озброєння? Увійдете до структури Міністерства внутрішніх справ чи Міноборони?** – Думаю, ні. Існуватимемо й надалі як добровольче з'єднання, а використовуватимуть нас там, де це вигідно й ефективно. Тобто йдеться про поліцейські функції, підтримання громадського порядку, варту на блокпостах. Але там, де треба зброєю розбивати противника, працювати проти диверсантів, діятиме наш загін спецназу, який ми наразі й формуємо. Тож такий формат – це компроміс між державними структурами та добровольчим рухом. Ми самі хочемо змінювати свою країну. - **У. Т.:** **Ви казали, що керівництво АТО не допомогло батальйону, коли він потрапив у засідку в Карлівці. Ваша акція була заздалегідь узгоджена з військовими чи тут проявилася самодіяльність? І як ви узагалі оцінюєте боєздатність українських кадрових військ? Особливо з урахуванням останніх ефективних акцій проти терористів у донецькому аеропорту?** – Дорогою до Карлівки ми проїхали кілька наших блокпостів, тобто очевидно, що військові прекрасно знали про наш план. Та й узагалі треба розуміти, що приклад, коли нам не допомогли, – він же не єдиний. Дуже подібна ситуація була кілька ночей тому на прикордонній заставі у Луганську, де бойовики проривалися через кордон. Питання, на мій погляд, у будові військової структури – архаїчній, неповороткій, у відсутності нормального зв'язку та координації між різними підрозділами. Це все потрібно терміново змінювати, налагоджувати співпрацю МВС, СБУ та військових, а не кричати: «Нам не допомогли». Так, не допомогли, то що тепер, стрілятися? Будьмо чесні перед собою. Якщо людина лежить пластом, то те, що вона зробила пару ефектних рухів, іще не означає, ніби вона може виграти довгу й системну війну. Слава Богу, що знайшлися командири, які проводять ефективні операції. Але повторюю: щоб перемогти й відбити у ворога бажання лізти сюди, потрібно цілком змінювати всю структуру безпеки в країні. - **У. Т.:** **Як ви оцінюєте нинішні події на Донбасі? Це громадянська війна, війна проти Росії, бунт місцевих еліт? Чи сталися якісь зміни за останні два-три тижні і чи контролює ситуацію той самий Рінат Ахметов, на якого часто кивають, мовляв, ось хто організатор завору-**

шень? – Так, зміни сталися. На жаль, розвиток ситуації в регіоні найбільше нагадує ланцюгову ядерну реакцію. Спочатку зусиллями російських спецслужб було зроблено все, щоб вона почалася: вони приготували все для багаття й запалили його. Але тепер реакція вже пішла сама, місцеві керівники міст, ополчень, банд відчували свою силу, повірили в політичне майбутнє й діють абсолютно незалежно від колишніх патронів та покровителів із Партії регіонів і навіть Росії. До того ж Москва, яка бачить слабкість української державної структури, не перестає активно допомагати терористам зброєю та людьми, звичайно, під заспокійливі заяви про свою цілковиту неучасть у конфлікті.

Все йде до серйозної війни, і треба готуватися, що рівень жорстокості під час неї зашкалюватиме, бо вже очевидно, що її вестимуть із прицілом на терор. Ані Ахметов, ані Єфремов уже не впораються із ситуацією, яку самі й породили. Серед терористів є люди, які вже краще підготовлені й екіпіровані, аніж структури Ріната Леонідовича. Він, власне, й так нічого не робить в області, щоб стабілізувати ситуацію, як і Тарута, котрий раптом останнім часом запалав бажанням нам посприяти. Обіцяв ось допомогти родинам загиблих під Карлівкою бійців, а також забезпечити новітнім озброєнням, але поки що це просто слова. І найголовніше – з того боку з'явилася мотивація воювати не за гроші, а за якісь свої ідеали. Я особисто виступаю за рицарські правила війни, принаймні як на початку Першої світової, коли ще не почалася масова м'ясорубка в окопах між арміями. Але коли мені телефонує той самий Безлер і обіцяє повісити на площі, то про благородне протиборство навіть мріяти нереально. Рівень жорстокості підняла інша сторона, саме вони роблять ставку на терор і залякування. Дуже скоро ми просто змушені будемо відповідати тим самим. Тому повторюся: спочатку велика й дуже кривава війна, а потім довгі роки тут буде Ольстер. - **У. Т.:** **Одним із найнеприємніших моментів цього конфлікту став величезний відсоток зрадників серед місцевих силовиків, які, на думку багатьох людей, не заслуговують навіть права бути полоненими. Чи ви погоджуєтесь з таким поглядом?** – Подивімося, що роблять наші вороги. Військовослужбовців, яких захоплюють у полон, відпускають без зброї, в цивільному одязі. Офіцерів, працівників СБУ обмінюють як військовополонених. А ось добровольців, тобто солдатів Національної гвардії, нашого батальйону відразу знищують і повертають родичам тіла буквально по частинах. Отож подумайте самі, що ми робитимемо з колабораціоністами та зрадниками, які до нас потраплять. - **У. Т.:** **Помітною силою серед терористів є кавказці, зокрема чеченці. Наскільки централізованим є процес їх закидання на територію України? Ваше став-**

лення до ролі Росії в цьому конфлікті? – Це добровольці, яких наймають за гроші Януковича. Але я боюся, що коли вони почнуть масово гинути, що вже є, то (з огляду на чеченську систему тейнів та відповідальності родичів один за одного) згодом цілком можуть підтягнутися й офіційні структури для помсти. Взагалі не розумію, якого біса чеченці лізуть сюди, адже українці допомагали їм у війні проти РФ. Просто не здогадуюся, коли це ми стали ворогами. Я не ворог Росії, бо сам є етнічним росіянином. Не перестаю дивуватися, як швидко й глибоко розкрилася прірва, з якої полізли страшні людиноподібні монстри. Вони не мають національності. Вважаю, що Путін із Януковичем учинили найстрашніший зріх: посіяли зерна ненависті між народами. - У. Т.: А яким бачите власне майбутнє? Підете до силових структур, у владу, політику? – Понад усе хочу виховувати своїх дітей. Але мені зараз масово надходять погрози, що з моєю родиною розправляться. Тому я маю спочатку знищити тих людей, які несуть кров, середньовічну жорстокість, трупи, терор тощо. Коли те завдання буде виконано, тоді й визначатимуся зі своїми планами. Але моє найближче майбутнє – це бути на чолі свого підрозділу» [6].

«Українська армія зберігає за собою контроль над небом, а також утримує кілька стратегічних позицій, як-от гора Карачун, де міститься телевізійна вежа Слов'янська, цивільний аеропорт Донецька, військовий аеродром у Краматорську, низка важливих пунктів на дорогах. Утім, хоч би де вона перебувала, на неї тут скрізь чатує небезпека. Повсякчас відбуваються напади. У розпорядженні бунтівників сучасні портативні протиповітряні ракети, дуже небезпечні для вертольотів. Справжня війна – це справа професіоналів. Нині хребет сепаратистів формують досвідчені чоловіки, які прибули з Кавказу або Росії. Їм допомагають місцеві добровольці. Наступальні дії відбуваються під проводом батальйону «Восток», що з'явився ніби нізвідки. Бійців можна впізнати по шеврону сірого кольору. Кому підпорядкований цей батальйон? Ніхто не знає.

Побачити тих хлопців у дії довелося 26 травня 2014 р. в донецькому аеропорту. Вони пішли в наступ, намагаючись взяти летовище в облогу, використовуючи гранатомети та індивідуальну зброю. Впадало у вічі, що чоловіки вогню не бояться, під кулями пересуваються ривками, вміють ховатися у проблемних ситуаціях та використовують свої автомати з вправністю, що виказує звичку. Українська армія, що часто була нерішучою, намагаючись не зачепити цивільного населення, під час цієї облоги діяла жорстко. Авіація розбомбила два КамАЗи з підкріпленням. За кілька днів 34 труни, обиті червоною тканиною, повезли до Росії у величезному рефрижераторі з намальованими червоною фарбою хрестами. Хоч як дивно, наші прикордонники

випустили ту фуру без проблем, попри те що вона містила докази участі у війні іноземних «добровольців». Але ніхто не подумав, що їх варто було зберегти. Така війна...

Бій за аеропорт здавався викликом сепаратистів щойно обраному президентові Петрові Порошенко. Відтепер суть конфлікту стає дедалі зрозумілішою. Ціна питання – спроба організувати нове Придністров'я, яке неофіційно підтримує Росія, щоб якомога довше послаблювати Українську державу. Цей новий регіон можна було б назвати «Придонбасся» або ж «Бермудський трикутник», бо йдеться про нову чорну провалину, де кожен тепер може легко зникнути, як це вже сталося з кількома групами ОБСЄ.

У регіоні панує збройний порядок під проводом парамілітарних формувань. Проте в кожному місті також спробувала встановитися альтернативна влада, що домагається керівних позицій. Координація між цими різними структурами слабка. Між місцевими сепаратистськими лідерами розгортаються конфлікти. Зокрема, між В'ячеславом Пономарьовим, самопроголошеним мером Слов'янська, і тими, хто перебуває в приміщенні Донецької ОДА.

Один із конфліктів автору [5] довелося побачити на власні очі. Пономарьов щодня о 17:00 дає прес-конференцію у перетвореній на форт мерії з вікнами, закладеними мішками з піском. Приїздить на броньованому синьому мерседесі з прапором «Донецької Народної Республіки» замість номерів у супроводі озброєних чоловіків. Щодня повторює, що саме зараз виграє війну. Кілька днів тому, коли його попросили прокоментувати рішення, ухвалені лідерами сепаратистів у Донецьку, він буквально вибухнув: «В Адміністрації сидять самі брехуни! Вони не мають жодного права висловлюватися від нашого імені...»

Ось така атмосфера. Але водночас не варто тішити себе ілюзіями. Хоча керівники бунту й не знаходять спільної мови та погано координують свої дії, вони використовують ту саму термінологію та є представниками однієї політичної ідентичності: виступають проти «хунти» в Києві, проти «путчу», проти «фашистів, яких підтримує НАТО». У цього руху власна ідеологія, яка полягає у спробі оживити в новій версії Радянський Союз. Сепаратисти бачать себе спадкоємцями воїнів «Великої Вітчизняної», «мусять чинити спротив Америці та Німеччині», «неонацистам» та «імперіалістам». Але це ще не все. Вони також хочуть відновити «соціальну справедливість» та встановити владу «народних громад». У перші тижні конфлікту цей радянський вимір надто не впадав у вічі. Сьогодні ж він стає дедалі очевиднішим. У Донецьку та Луганську вже з'явилися «народні суди», які карають непокірних, а також секретна поліція, яку скромно

назвали «НКВД». Бунтівники мріють знову націоналізувати місцеву економіку та знищити олігархів. Звідси нерішуча спроба захопити помешкання Ріната Ахметова в Донецьку. Місцеві розгромили кілька супермаркетів та обікрали хокейний стадіон.

Отже, маємо реванш пролетаріїв Донбасу. На їхню думку, останні 20 років відбувалося «пограбування країни». Ці люди, очевидно, не виграли від змін. Тому сподіваються «конфіскувати в багатих те, що ті вкрали в бідних». Дискурс знаходить вдячного слухача в особі місцевого населення. Брутальність і безлад? У тому винен Київ. Українську армію тут бачать «іноземною силою», яка бомбардує мирних мешканців. «Ми не терористи, а по нас стріляють», – скаржаться вони. Олена торгує в'яленою рибою на базарі в селі Карлівка, що за 30 км на схід від Донецька. Від неї можна почути те, що й від багатьох: «Так, я голосувала на референдумі. А на президентські вибори не пішла. Київ робить усе, аби розділити людей, замість того щоб їх об'єднати». Далі скаржаться: «Ми ледве животиємо. Важко заробляємо хіба що на скоринку хліба». Барикада, збудована сепаратистами, міститься приблизно за 100 м від ринку. 23 травня 2014 р. тут чотири години точився запеклий бій між батальйонами «Донбас» та «Восток». Кафе-ресторан при дорозі вигоріло щент. Потрапивши в засідку та не маючи кількісної переваги, «Донбас» втратив п'ятьох бійців. Українцям не вдалося відбити Карлівку в сепаратистів.

Ми з'їжджаємо з великого шляху. За 3 км – село Галицинівка, колишній колгосп. Найновіша будівля тут – Палац культури імені Карла Маркса. Нещадно грюкотить двигун допотопного трактора, що проїздить повз нас. Запитуємо в тракториста, кремезного дядька з голим торсом, солом'яним волоссям та православним хрестом на шії: «Хто село контролює? Київ чи Донецьк?». «Та Бог його знає», – відповідає після хвилини роздумів. З того битого шляху незалежна Україна видається віддаленою реальністю. Але й «Народна Республіка» сепаратистів також є абстракцією. Як і багато інших, це село – нічийна земля, на яку 20 років особливо не зважали. Хто її завоює? Сьогодні відповісти на це запитання не може ніхто» [5].

Як відмітив в одному зі своїх інтерв'ю народний депутат від «Батьківщини» С. Пашинський [8]:

«В чому наша трагедія? Правління Януковича було абсолютно закритим, і ми тільки по якихось фрагментах можемо бачити, хто, куди і як напавляв процес: Ключев хотів підставити Львовчкіна, Львовчкін – Ключева, хтось воював з Фірташем. Але ж це була війна в приймальні Януковича. От побиття студентів... – Як ви думаєте, хто за це відповідає? – З того, що я тепер розумію, з того, хто втік, а хто лишився в Україні, то моя версія – що це вертикаль була та, яку контролював Ключев.

Тому що Попов залишився і ходить на допити. А Сівкович поїхав. Коли ми прийшли до влади, то чітко заявили, що не будемо проводити полювання на відьом. Попов нам повірив і зараз на свободі. Львовчкін зараз тут ходить, нас повчас, як жити. Значить, він впевнений, що в нас нема доказів, що це він організував. Львовчкінський Кравець дає інтерв'ю "Українській правді" і розказує нам, як треба боротися з корупцією. Тобто ці люди не бояться, що ми їх звинуватимо в побитті».

Ті, кого при президентові Януковичі називали посередниками і основними «вирішувачами» – «Юра Єнакіївський», «Іван Іванич», Юрій Борисов, Ілля Павлюк, своєчасно покинули межі батьківщини і з усіма секретними знаннями і банківськими рахунками сховалися за кордоном. Проте реформи починаються там, де кінчаються рейтинг і гроші. Найгостріша соціально-економічна криза ще в 2010 р. обкреслила ясну перспективу для Партії регіонів – або хоч би часткові, але реальні зміни в державі, або поразка на осінніх парламентських виборах. Каталізатор – міжнародна ізоляція і блокада доступу до зарубіжних дешевих кредитних ресурсів. За даними джерел ZN.UA, з 1 березня 2012 р. президент Віктор Янукович* дав старт кампанії по наведенню ладу в митній політиці, а річний план Держмитниці по зборах податків збільшений на 7 млрд грн. Під це завдання була дана команда про термінове затвердження парламентом 15 березня 2012 р. нового Митного кодексу. І ці зміни в митному законодавстві – не останні. По-перше, тому що далеко не досконалі. А, по-друге, деякі ЗМІ отримали матеріали, які дозволяють говорити про цілі і методіку цієї кампанії [14]:

«ZN.UA последние два года публиковала цикл статей о плачевном состоянии импортно-экспортной политики в Украине. Основной проблемой была фактическая тенезация целых сегментов импорта так называемыми модными фирмами. Привилегированные брокерские конторы, работавшие в тесном контакте с Гостаможней, СБУ и криминальными группировками, взвинтили цены на «растаможку» до заоблачных высот. Обязательные услуги посредника при поставке товаров широкого потребления и хозяйственных товаров составляли до 60% от суммы оформления груза! К каким последствиям это привело для экономики – никто не просчитывал. Тем более что в условиях «черного» импорта контрабанду остановить не удалось. Ее потоки лишь поменяли точки входа в Украину. Контрабанда маскировалась самыми оригинальными способами: так, по данным ZN.UA, в 2011 году по сравнению с 2010-м объем импорта канцелярских товаров (ручки, фломастеры, скрепки, папки и т.п.) вырос в 50 раз! Это более трех тысяч контейнеров! Очевидно, что канцелярские товары служили «товаром прикрытия»

для импорта чего-то куда более ценного и прибыльного. Поскольку все это время СБУ проводила постоянные рейды и спецоперации по борьбе с контрабандой и даже практиковало полную остановку морских портов и полный досмотр грузов, трудно представить, что такие потоки проходили без ведома высшего руководства.

По словам высокопоставленного сотрудника таможи, в настоящее время ситуация меняется радикально: «Дана команда с самого верха – закрыть все «офисы» «модных фирм». Если месяц назад за контейнер китайского ширпотреба пришлось бы заплатить 25 тыс. долл. официальных платежей в бюджет, а 30 тыс. долл. перечислить на счета указанного тебе посредника, то сегодня задача конкретная – платежи должны идти только в бюджет. И никаких прокладок и посредников. Таким образом, начиная с марта, официальные платежи с контейнера ширпотреба составят 55 тыс. долл. И эта ставка будет расти. Вполне вероятно, что уже в июне таможня доведет сборы с контейнера в бюджет до 80 тыс. долл. С границы сняли не только криминальных посредников, но и посредников в погонах. Прекращен тотальный «шмон» и вымогательство со стороны СБУ. Таможенникам сказали: ребята, вот ваша зарплата официальная, вот вам доплаты в таком-то скромном размере. Но ваш бизнес по задержанию контейнера, по выгрузке-загрузке уже не пройдет. Если кто-то посмеет тормозить контейнер, по которому прошли легальные платежи, – вылетит с работы. Движение каждого контейнера взято на контроль руководством, и срыв графика прохождения вызывает вопросы к таможне с самого верха. Сейчас в очередь на увольнение уже поставлено большое число начальников среднего звена таможни. Им четко объяснили: – вы не служба сбора со всех и вся. Вы – служба сервиса. Таможня уже не хочет объяснений с бизнесом, с иностранными послами, почему на том или ином посту кто-то требует взятку. Руководство таможни поставило задачу внедрить до конца года пилотный проект электронного документооборота с цифровой подписью, благодаря которому большинству субъектов ВЭД вообще не придется контактировать с чиновниками – оформление документов будет проходить через Интернет. То есть сама вероятность коррупционных контактов будет сведена к нулю. Плати побыстрее по тарифу – и оформляйся побыстрее. Такая логика. Увеличение плана по сборам в бюджет на 7 млрд для таможни при соблюдении новых правил игры никакой проблемы не представит. Если будут отменены льготы, таможня сможет дать не меньше 10 млрд по году. Именно под эти задачи Калетнику дали Таможенный кодекс, который он продвигал в парламенте». Неофициальный крутой поворот

таможенной политики подтверждают и другие косвенные признаки. По словам целого ряда импортеров, «офисы» «модных фирм» действительно закрыты. Никакого оформления по блату в настоящее время не производится – во всяком случае, системно это на рынке не видят. Те, кого называли посредниками и основными «решателями» – «Юра Енакиевский», «Иван Иваныч», Юрий Борисов, Илья Павлюк, в настоящее время покинули пределы родины и со всеми секретными знаниями и банковскими счетами скрылись за границей. Скрылись, конечно, от досужего интереса обывателей и некоторых коллег по бизнесу, перед которыми они взяли повышенные обязательства. Фигуры такого калибра слишком интересны для тех, кто хотел бы нажимать на тайные пружины украинской политики, чтобы им позволили раствориться без следа...

Другое свидетельство – принятие Верховной Радой 15 марта 2012 г. Таможенного кодекса. Его основное значение заключается в оптимизации ставок таможенных пошлин. По сути, кодекс должен закрепить изменение правил игры в таможенной сфере, чтобы заявленные плановые показатели были не только выполнены, но и перевыполнены. Кабмин прорабатывает отмены льгот на импорт различных товаров. Если в 2008 году в расчетах по таможенным платежам льготы составляли 11%, то в 2011-м удельный вес льгот составил уже 28%! Всего за два месяца 2012 года предоставлено льгот на 4,6 млрд. Источники ZN.UA в Кабинете министров сообщили, по каким отраслям правительство планирует увеличить дополнительные поступления в бюджет. Итак, рост ожидается по 18% действовавших в 2011 году тарифных ставок.

Основная статья – налогообложение импорта товаров широкого потребления и хозтоваров. Вполне вероятно, что легализация и направление в бюджет повышенных пошлин по новым ставкам позволит перекрыть искомые 7 миллиардов. Кабмин намерен срезать льготы с целого ряда лекарств и товаров медицинского назначения (здесь объем льгот в 2011-м составил 5,9 млрд). Льготы заберут у тех лекарств, которые не имеют доказанной лекарственной эффективности. Под угрозой прежде всего БАДы и тому подобное – мезимы, синупреты, биттнеры, настойки и т.п. Для примера: в то время как в Польше таможенные льготы распространяются на 8 тысяч марок лекарств, в Украине – на 16 тыс. Эти так называемые лекарства, как рассчитывает Кабмин, дадут дополнительно 2 млрд. Пересмотр тарифов согласно договорам о свободной торговле – льгот по этим договорам предоставлено на 3,5 млрд в 2011-м. Кабмин рассматривает вопрос о льготах на импорт энергосберегающего оборудования. Льготы по этой

статье в 2011-м – 2,4 млрд. Рост тарифов на пластмассы, полимеры и изделия из них может дать до 500 миллионов. Пересмотр тарифов на воздушные суда, которые ввозятся по договорам оперативного лизинга, – в 2011-м сумма льгот составила здесь около 2 млрд.

Рост тарифов на некоторые виды машин и оборудования – в частности, печатное, очистки жидкостей, может дать до 400 млн. Кабмин предлагает внести изменения в Налоговый кодекс, чтобы автомобили двойного назначения, которые могут перевозить как пассажиров, так и грузы, оформлялись по единому тарифу. Из 99 тыс. автомобилей, которые в 2011-м были завезены как грузовые и растаможены по низкому тарифу, 31 тыс. в органах ГАИ были зарегистрированы как пассажирские! То есть 30% машин, в 2011 году благодаря лазейке в законодательстве были растаможены с уклонением от уплаты налогов. После введения единого тарифа, правительство планирует собрать по этой статье около 300 миллионов. Химия – дезинфицирующие средства, цементы, растворы – около 300 млн. Наземный транспорт – тракторы, прицепы, запчасти – 200 млн. Железнодорожные локомотивы, аппаратура связи, органические химические соединения – ароматические поликарбонатовые кислоты, меламин, лаки и краски, пигменты, плавиковый шпат, фосфаты кальция, штукатурные материалы, каучук, резина, продукты переработки овощей, плодов, корабли, суда и плавучие буровые платформы, полотна для цепочных пилот – все это может дать до 500 млн.

Указанные меры, в случае комплексного решения, действительно могут позволить повысить доходы бюджета не менее чем на 10 млрд в текущем году. И можно только порадоваться за державу, если наведение порядка хотя бы на таком уровне станет системным явлением. Какие бы мотивы ни двигали авторами изменений, легализация платежей в таком масштабе, особенно в части импорта ширпотреба и хозяйственных товаров, это, безусловно, прогресс. Сдать назад после такого шага будет крайне трудно любой власти. Можно порадоваться, что беспредел при импорте-экспорте товаров, о котором наше издание неоднократно писало, по сути, признан властями, которые два года смотрели сквозь пальцы и, видимо, не просто так позволяли работать масштабным коррупционными схемам.

Похоже, руководство страны наконец стало понимать то, о чем писали еще в начале 2010-го, – теневая экономика и черная бухгалтерия в госуправлении неприемлемы. Это же нонсенс – тырить у государства, по сути, полностью его контролируя... Можно рулить по понятиям своим собственным делом, бизнесом, но нельзя рулить по понятиям государством. Государство по своей идее пред-

полагает законность, легализацию и прозрачность. Государство, которое одобряет существование теневого сектора и даже его стимулирует, само себя ослабляет и разваливает. Борьба с коррупцией – это не досужая выдумка «провокаторов» из ПАСЕ, это объективно основа эффективности госаппарата. Реформа таможни, без сомнения, была вызвана не столько статьями и общественным мнением – на то есть и более прагматичные причины. И прежде всего это реальная угроза потери власти правящей партией. Без решения наиболее острых социальных задач, без наполнения бюджета, задача проведения успешной избирательной кампании становится просто невыполнимой. А власть в Украине это не только самый главный бизнес – это и единственная гарантия неприкосновенности для тех, кто сумел нажить себе мультимиллиардные состояния.

Но все же на фоне аврала по наведению порядка на таможне и планов по супердоходам бюджета нельзя не задаться вопросом из водевиля: «Так кто же убил Нолестро?» Ведь легализация таможенных платежей позволяет четко увидеть, какие колоссальные суммы проходили через карман высокопоставленных политиков, чиновников и авторитетов. По оценкам некоторых экспертов Кабмина, прибыль только одного офиса Юры Енакиевского составляла не менее 500 млн грн в месяц! И кто же несет ответственность за то, что такие колоссальные деньги шли не в бюджет, а в «общак»? Если такая масштабная коррупционная схема со столь огромными убытками для державы вскрыта, значит, десятки должностных лиц в контролирующих ведомствах, которые два года закрывали на все это глаза, должны быть привлечены к ответственности! И определить ее следует в суде. На открытом и гласном процессе. Хочет ли власть привлечь к ответственности организаторов схемы? Увы, нет. Главные фигуранты и исполнители – кто за рубежом, кто повышен на родине. Несмотря на то, что экс-начальник Одесской таможни находится под следствием по делу об уклонении от уплаты налогов, коррупционную составляющую СБУ не устанавливает. Еще бы – ведь «борьбой с контрабандой» там по-прежнему руководят все те же, кто и два года до этого успешно с ней «боролся». И глава Гостаможни Калетник почему-то не торопится увольнять замаранную в коррупционном скандале подчиненную.

И здесь надо констатировать главный урок наведения порядка, который власть пока не усвоила. Если есть желание, чтобы государство работало эффективно, то мало легализовать бизнес и финансы. Прежде всего необходимо легализовать ответственность. Потому что проблема не в схемах работы. Потому что реформы не конвертируются автоматически в инвестиции и в рей-

тинг. Контрольний выстрел и реальный контроль – это понятия, схожие семантически, но смыслы в них закладываются разные. Доверие. Доверие. До-ве-ри-е. Это не купишь...» [14].

1 липня 2014 р. в центрі Донецька точилися вуличні бої. Стріляли один в одного озброєні бойовики в камуфляжі та місцева міліція. Унаслідок чого були поранені випадковий перехожий та кілька працівників МВС. Кулі поціляли в трамваї та автівки, що проїжджали повз, а також у вікна бізнес-центрів та магазинів. Такий раптовий спалах насильства в місті, де в той час не проводилась АТО і ніхто із силовиків не чинив опору терористичним угрупованням, викликав у городян подив. Міліцію «ДН-республіканці» раніше не чіпали через її лояльність та відвертий колабораціонізм.

Відразу заговорили про причини того, що сталося. Версій подій було кілька. Спочатку прихильники ДНР за звичкою розповіли про членів «Правого сектору», що засіли в будівлі МВС. Їх нібито намагалися вибити звідти бойовики. Але оскільки у таку нісенітницю в Донецьку вже давно не вірили навіть найпалкіші симпатики Росії, народу швидко запропонували інше, правдоподібніше пояснення. Побилися між собою два різних угруповання ДНР.

Розібратися в складних взаєминах донецьких терористичних банд, схоже, на той момент вже не могли уже й самі сепаратисти. А для законослухняних людей, далеких від мародерства і кіднепінгу, це завдання взагалі стало непосильним. «Однак і неозброєним оком було прекрасно видно, що окупований Донбас поступово перетворюється на африканську країну, яку роздирають племінні протиріччя. Бабаї, Беси та інша нечисть у перервах між сутичками з українськими військовими ділить владу в захоплених містах, а весь світ дивиться на це несподіване європейське Сомалі з подивом та інтересом. Неправі виявилися ті, хто пророкував Україні югославський сценарій. Стало очевидно, що в Україні реалізується інший, африканський. Більше крові, більше трупів, більше хаосу. Горлівський тейп проти донецького. Московські найманці проти місцевих бандитів. Один вождь проти іншого. Вже не розібрати, хто «терористи», хто «ополченці». У терористичних справах виявляють дивну обізнаність хіба що ЗМІ РФ, але з ними якраз усе зрозуміло. Кому ж розібратися в російських терористах, як не росіянам. Канал Russia today описав збройну перестрілку в Донецьку як сутичку «ополченців» і «терористів». При цьому «терористами» росіяни назвали угруповання польового командира сепаратистів Ігоря Безлера на прізвище Бес. Протистояли їм нібито «ополченці», вірні москвичеві Бородаю, офіційному лідерові ДНР. У чому відмінність «ополченців» від «терористів», медійники з РФ не пояснили. Відомо, що терористичні угруповання сепаратистів досить різношерсті й кожне з них має

історію створення. У різних містах вони формувалися під керівництвом різних людей і служать тепер різним інтересам. «Оплот», «Восток», «Російська православна армія» – за кожною з цих назв стоїть своя особлива історія.

Наприклад, угруповання «Оплот», яке створювалося за безпосередньою участю влади Харкова, у Донецьку діє фактично у зв'язці з місцевими міліцією та керівництвом. Під час нападу на УМВС Донецька бойовиків Безлера «Оплот» допомагав міліції оборонятися. Крім того, його ж бійці «охороняють» будинок Донецької міськради. Так, саме **охороняють**, а зовсім не те, що ви подумали. Будівлю мерії сепаратисти так і не захопили, і ніякий «народний мер» у ній не з'явився. Оплотівці з гвинтівками із квітня 2014 р. стояли у вестибюлі замість міліції, але працював в будівлі колишній штат співробітників на чолі із законним донецьким мером Олександром Лук'янченком (до середини липня 2014 р. – В.Л.) [4].

Останній – фантастично везуча людина. Його горлівський колега Євген Клеп за непослух був побитий і підданий тортурам. Мера Макіївки Мальцева змусили подати у відставку. Голову Слов'янська Нелю Штепу три місяці тримали в полоні. А Лук'яненко, публічно відмовляючись співпрацювати з терористами, і далі, попри все, лишається на посаді, хоча з середини липня 2014 р. – уже в Києві. Кажуть, уся справа в тому, що це давній перевірений кадр Ріната Ахметова. Як і начальник донецької міліції Пожидаєв, якого оплотівці захищали від «беспредельника» Беса. «Само собою Ахметова «Оплот» також ретельно береже. За всіх загрозливих заяв представників ДНР жоден із об'єктів, що належать олігархові в Донецьку, так і не був захоплений і розгромлений. Офіс фірми «Люкс» «Оплот» навіть захистив від розлюченого натовпу. Офіси компаній СКМ та «Метінвест» теж і далі працюють у центрі Донецька. Думати, звичайно, можна що завгодно, але факти – річ уперта. Хай там скільки Рінат Леонідович намагається переконати українців, що сам є жертвою сепаратистів, та не віриться. Принаймні до Маріуполя, вже зачищеного від терористів, бізнес Ахметова переїжджати не поспішає. Це сталося лише в серпні 2014 р.

До речі, про Маріуполь. Всупереч очікуванням, звільнений він був практично безкровно і без руйнувань. Чи не тому, що там містяться два найбільших металургійних активи «Метінвесту»? Окремо варто сказати про командувача «Оплотом», а також батальйоном «Восток», який також контролює Ахметов. Це Олександр Ходаковський, котрий багато років очолював спецпідрозділ СБУ «Альфа» в Донецьку. Його, як і Пожидаєва, пов'язують з олігархом і називають його креатурою. Ще в березні 2014 р. він відкрито перейшов на бік ДНР. Мілі-

ція тоді ж підіграла шайкам бандитів, не заважаючи їм захоплювати будівлі та закріплюватися в місті.

Що більше затягується протистояння на Донбасі, то яскравіше проявляється в ньому інтерес головного донецького олігарха, який, схоже, тримає в узді два найчисленніші угруповання бойовиків і за допомогою них контролює Донецьк. Власти у свою вотчину Ахметов не дозволяв нікому, що й показала донецька перестрілка. Як тільки горлівська братва сунулася в обласний центр, з «ополченців» вона вмить перетворилася на «терористів». Батальйон «Восток» відбив у бойовиків донецьких ментів.

Але плани олігарха раптово порушив найбільш брутальний та відморожений російській терорист Ігор Гірін (Стрелков), який раптово вийшов зі Слов'янська та здійснив успішний марш на Донецьк. Поки він ішов, мешканці міста з тривогою обговорювали, чи буде битва між ахметовськими та стрелковцями, але її нібито не сталося. Нібито тому, що про неї немає ніякої офіційної інформації, але весь час у місті чути вибухи та стрілянину. Хто в кого стріляє? Ніхто не знає, чи то триває АТО, чи то розбірки між терористами.

З огляду на те що 1 липня 2014 р. російські ЗМІ одноголосно озвучили у своїх репортажах версію подій, викладену московським піарником Бородаєв, з погляду Кремля він є єдиним легітимним спікером ДНР. І за сумісництвом сполучною ланкою між Росією та Ахметовим. Але тепер Бородаєв в Донецьку вже немає. Разом із Пушиліним він у Москві. Ймовірно, втік від недружніх військ Гірін, який відверто зневажав потішну гвардію Ахметова. Головним у місті Стрелок уже проголосив

себе, про що сказав у відеозверненні після входу в місто» [4].

Судячи з його інших заяв, Донецьку серйозно не пощастило. Адже нова окупаційна адміністрація куди жорстокіша за попередню. Місто, швидше за все, очікують блокада, перебої з водою, світлом і харчами. Самі терористи вже пообіцяли в мегаполісі другий Слов'янськ. Ось тільки заручниками цих подій виявляються прості донеччани, які ще кілька місяців тому на заклик державних злочинців легковажно брали участь у вуличних заворушеннях і демонстраціях. На жаль, більшість з них досі не розуміють, що стали солдатами в потішних боях впливових людей. Ахметов, Путін, Янукович і далі плетуть інтриги, внаслідок яких бойовики з георгіївськими стрічками гинуть, думаючи, що віддають життя за «Новоросію», а не олігархічні інтереси. Як бачимо, з часів Петра I традиції в російського керівництва та його сателітів не змінилися. Та й холопи, як і 300 років тому, на жаль, покійно беруть у них участь.

«Согласно оперативным сводкам Службы безопасности Украины, за финансирование сепаратистов отвечают несколько криминальных авторитетов Донбасса. Среди прочих выделяется бандит «Зуй», партнер «семьи» и Курченко. Наблюдая за развитием послереволюционных событий в Украине, многие политики, эксперты и аналитики уже давно не сомневаются в том, что крупный бизнес играет в этих процессах не последнюю роль. Его влияние на политическую ситуацию в стране нельзя недооценивать, так как оно поистине очень велико.»

ЗУЕВ Анатолий Петрович «Зуй»

Дата рождения: 17.03.1959 г.р.

Адрес Прописки: г. Енакиево, ул. [REDACTED]

ИНН

Паспорт: [REDACTED] 01.06.2002 года Енакиевским ГО

Оружие

Маверик (гладкоствольный, США), Серия MV53645C, выдано Енакиевским ГО 15.02.94 г.

Но, будучи реалистом, необходимо понимать, что украинский олигархический бомонд в абсолютном своем большинстве является выходцем из уголовного мира. Ни для кого не секрет, как начинал тот же Р. Ахметов или Ю. Ивановченко и другие. Сегодня же, каждый из них по прежнему борется за сферу влияния своего бизнеса не без помощи авторитетов уголовного окружения. О том, что Р. Ахметов может финансировать действия так называемых, сепаратистов на Востоке нашей страны, недавно написали ряд украинских СМИ.

Найти этому подтверждение нам пока не удалось, но зато удалось заполучить не менее интересную информацию по этому же поводу. Согласно оперативным сводкам Службы безопасности Украины, за финансирование сепаратистов отвечают несколько криминальных авторитетов Донбасса. Среди них – наиболее интересна личность некоего Зуева Анатолия Петровича по кличке Зуй. Он, без малого, приходится кумом самому Виктору Януковичу.

Зуй давно верой и правдой состоит в боевом звене Юры Енакиевского. Специализируется он на отжимании большого бизнеса. Схема его работы проста до гениальности – дать миллион долларов займы под огромный процент годовых (не менее 50%), далее руками силовиков припугнуть платежеспособного заемщика и... отобрать бизнес. За годы президентства кума, Зуй был особо успешен в этой сфере. Среди интересов А. Зуева – также деятельность нелегальных копанок, продажа угля и даже нефти. Нельзя сказать, что неожиданно, но Зуй оказался очень близко знаком и с небезызвестным нам уже младоолигархом С.Курченко. Их общие интересы пересекались на нефтебазах и АЗС.

Так же, не последнюю роль он играл в деятельности финансово-промышленная корпорация «DMS» (украинская финансово-промышленная группа, которая объединяет более 30 предприятий Донецкой области, – ред.). С директором корпорации Андреем Алешей работали «напрямую». Ну и как у каждого криминального авторитета, у Зуя был «подмят» по себя дом отдыха – «Донецкий Юрт».

Крышу А. Зуеву обеспечивали высшие чины среди силовиков. В МВД ним опекались два выходца из Донецкой области: В. Писаренко, который, начиная с 2013 г., возглавлял Департамент транспортной милиции МВД Украины (нынче уволен, – ред.), а также В. Дубовик – первый заместитель В. Захарченко. В СБУ – тоже донецкие: В. Балахоннов, который руководил Главком «К», и А. Трофимов (среди своих – «решала», – ред.). Ныне А. Зуев, так как и его кум, скрывается в России. Вероятнее всего, он может находиться в Сочи под опекой членов армянской ОПГ. Удаленность от дома не мешает ему «дожимать» «недобитый» бизнес. Финансирование же сепаратистов и военно-политических процессов на Востоке происходит через местных связных. Из этого всего можно сделать вывод, что в самые сложные времена олигархи всегда вспоминают свои «корни». Ведь в подпольном ведении войны и разборки – уголовным авторитетам нет равных. И факт управления сегодня многими процессами в нашей стране именно выходцами из уголовного мира нельзя недооценивать» [12].

На початку вересня 2014 р. мав статися безпрецедентний випадок в історії сучасної України. З нею мали почати судитися представники так званої "сім'ї" Януковича. Попри те, що найближче оточення экс-президента ховається від "важкого" життя в Монте-Карло і Ростові, їх українські підприємства продовжують збагачувати скромний "сімейний" бюджет. Українці ставлять питання: «Чому незаконно віджатиї бізнес годує колишніх хазяїв і фінансує вторгнення на Донбасі?», «Куди дивиться Феміда?», «Хто зможе перекрыти фінансові потоки

«сім'ї»?». Відповіді на ці та й інші питання с 2 вересня 2014 р. повинен був дати Верховний суд України. У цей день він розглядатиме питання про відновлення законних прав власників найбільшого ринку «7 кілометр», «віджатої» в 2010 році одіозним депутатом від ПР і другом Януковича Юрієм Іванющенком і його партнером Іваном Аврамовим. 2 вересня 2014 р. Верховний суд України таки виніс вердикт відносно правомірності «передачі» акцій одеського ринку «7-й кілометр» в 2010 р. у власність скандально відомій групі «Аврамов і Іванющенко». Справа буде спрямована на повторний розгляд до Вищого господарського суду. Про це депутат одеської обласної ради Денис Волошин повідомив після засідання суду. «Сьогодні Верховний суд України своїм рішенням довів: ЗАКОН в нашій країні існує. ВСУ відмінив рішення Вищого господарського суду, по суті, повернувши одеситам їх власність ринок «7 кілометр». Вважаю символічним, що саме в день народження мого рідного міста Одеси, «сімейні» і такі, що «дивляться» йдуть в історію. Разом з ними піде в історію і згубна практика поборів на ринку. Спасибі за підтримку усьому 45-тисячному колективу підприємців! Правда, з нами!» – написав депутат. В той же час, інші власники одеського ринку «7-й кілометр» від коментарів відмовилися. Нагадаємо, в 2010 році найбільший промтоварний ринок «7-й кілометр» шляхом відчуження відійшов до депутатів, близьких до «сім'ї» Януковича [17].

«Как отжимали «7 километр». В 2010 году Одесский рынок «Седьмой километр» стал объектом пристального внимания «Семьи» Януковича. Тогда собственникам рынка поставили условие «нормальной» работы: для того, что бы бизнес продолжал работать, а их жизнь и здоровье не подвергались опасности, необходимо «подарить» 25% уставного капитала компании сыну Юрия Иванющенко. Все собственники, кроме одного, приняли это предложение. Вскоре после внесения изменений в устав предприятия, умер один из оставшихся совладельцев рынка, и команда Иванющенко получила полный контроль над рынком и его денежными потоками. Более того, руководитель рынка Борис Мельничук присягнул на верность «семье». Старика оставили, так как он в курсе всех «левых» схем и денежных потоков на рынке. Через Мельничука сегодня проходит вся «черная» касса «7 километра». По указанию экс-смотрящего за Одесским регионом и партнером Енакиевского Иваном Аврамовым Мельничук занимается отчислениями на деятельность сепаратистов. Одесские СМИ общественники неоднократно обращали внимание силовиков, расследовавших одесскую трагедию 2 мая, на руководство «7 километра». С приходом нового «хозяина» налоговые отчисления значительно уменьшились, при том что до

прихода команды Иванюценко предприятие было наибольшим плательщиком налогов в Одесском регионе. Рынок фактически остановился в развитии, полностью переориентировавшись на пополнение счетов «семьи». Но революция смешала карты. Виктор Янукович и ближнее окружение бежали из страны.

Бизнес против «смотрящих». Единственный акционер, кто отказался отдавать свою долю, одесский бизнесмен Денис Волошин, решил побороться с Енакиевским в суде. Первый суд предприниматель выиграл в сентябре 2012 года. Сделка рынка с компанией Иванюценко была признана нелегитимной. Тогда "регионал" задействовал свой статус и «нагнул» Высший хозяйственный суд. Спустя пару месяцев рынок опять стал «семейной» собственностью. Волошин не отступился и в начале 2014 года начал новый виток судебных разбирательств. 12 июня 2014 г. дело «7 километра» было в Верховном суде Украины. Сегодня счета «семьи» заморожены в Европе и США. Будучи в бегах и остро нуждаясь в средствах, представители группы Иванюценко пытаются достать максимально из конфликтных предприятий. "7 километр" – источник черного нала, для «семьи», сбором которого занимается Иван Аврамов через свое доверенное лицо Олега Греся, а также руководителя рынка Бориса Мельничука. Остановка официальных финансовых потоков, вовсе не остановила теневые потоки. Аврамов в экстренном порядке пытается вытянуть максимально из актива, который вот-вот потеряет. Так, согласно расследованию 5 канала, «7 километр» нынешние собственники планируют продать скандальному предпринимателю Тельману Исмаилову, известному как экс-владелец Черкизовского рынка в Москве. Экс-владелец Черкизовского рынка в Москве, собирается перевести торговые площадки Седьмого на новое место – на трассе Киев-Одесса. Вместе с тем, чтобы перенести внимание предпринимателей от продажи рынка Исмаилову, представители «семьи» начали массированную медиа-кампанию против председателя областного совета Алексея Гончаренко, а также предпринимателя Дениса Волошина, который на протяжении четырех лет пытается в судебном порядке вернуть отчужденную «семей» собственность.

По мнению экспертов, "семья" будет вытягивать из своих активов последнее, параллельно проверяя на прочность судебную систему Украины. «Возврат в законную собственность предприятия – очень показательный процесс. Ведь, если обновление власти произойдет только с осенними парламентскими выборами, то судебная система проверяется на прочность уже сейчас, – говорит политический эксперт Владимир Цыбулько. По его мнению, многие предприятия, незаконно отчуж-

денные в бытность прежней власти, сегодня продолжают работать на ее представителей. – Предприниматели до сих пор вынуждены кормить две семьи: свою и так называемую "семью" экс-президента. Это вызывает много вопросов к судебной системе, где сейчас лежат десятки дел о рейдерских захватах бизнеса, – сказал эксперт, – Учитывая вооруженный конфликт на Донбассе, вопрос наполнения государственного бюджета становится наиболее остро. Но, вместо этого, доходы от украинского бизнеса по-прежнему вымываются из страны ее бывшим руководством, что негативно сказывается на рейтинге новой власти в целом, – подчеркнул Цыбулько».

27 августа 2014 г. Прокуратурой Одесской области на территории рынка проходило процессуальное производство по статье УК Украины "мошенничество, растрата имущества". Во время досудебного расследования правоохранителями согласно решению суда проводились санкционированные обыски в нежилых помещениях административных корпусов предприятия. Следователи действовали на основании того, что представители "семьи", используя поддельные документы ООО "Промтоварный рынок", незаконно получили право собственности на имущество указанного предприятия» [13].

«После первого Майдана, страхась народной расправы, счета с жизнью свели несколько высокопоставленных чиновников окружения Кучмы. Другие надолго покинули страну. Ныне, спустя 10 лет, «решалы» и «смотрящие» от прежней власти лениво зевают при слове «люстрация», продолжая работать по старым схемам. Самой стабильной сферой в этом плане стала судебная система. Здесь, начиная с 2010 года, маховик великого «семейного» дела не переставал работать ни на минуту. Во главе схемы – Высший хозяйственный суд Украины (ВСХУ) – главный «семейный» регулятор всех крупных бизнес-конфликтов в стране. Судя по тому, как проходит «люстрация» в ВСХУ – кто-то из новой власти неплохо берет, а кто-то из «старых», соответственно, старательно заносит.

Высший «семейно»-хозяйственный суд Украины. Основной костяк Януковича в ВСХУ – донецкие. Мантии с них до сих пор не сняли, несмотря на громкие многомиллионные скандалы еще в бытность Виктора Федоровича. Наиболее одиозными фигурами из обоймы донецких считаются недавние руководители, а нынче судьи ВХСУ Виктор Татков и Артур Емельянов, которых связывают с одиозным «авторитетом» Юрой Енакиевским (Иванюценко). По информации из разных источников, экс-глава Высшего хозяйственного суда Украины Виктор Татков при Януковиче возглавлял коррупционную вертикаль из более чем 500 су-

дей различных инстанций. Как глава ВСХУ он руководил процессом отъема активов через незаконные вынесения решений судами. По неофициальным подсчетам, "доход" от этой деятельности составил более 10 млрд долл. Сегодня Татьков хоть и находится в бегах, по-прежнему является судьей и влияет на Высший хозсуд. Подопечный Татькова Емельянов был переведен на работу в Киев из Донецкого хозяйственного суда в 2010 году. Татьков и Емельянов во время Майдана не ломали двери в аэропорту, чтобы сбежать в Ростов; не гнали чартер, чтобы укрыться в Монако. Этот тандем продолжал работать, как и раньше, по налаженной схеме отъема бизнеса.

В основе схемы лежал рейдерский захват. Владельцам бизнеса предлагали подарить часть доли в дар, в противном случае начинался корпоративный конфликт с участием титушек, ОПГ и правоохранителей. Позже дело по инстанциям шло в Высший хозяйственный суд, где его встречали Татьков и Емельянов, подводя под захват правовую базу. Так были отжаты Константиновский завод «Кристалл», «Макеевский универмаг», «Механический завод «ТОР», гостиница «Братислава», «Полимер Альянс ЛТД», Донецкий ЦУМ, ресторан «Дружба» в Константиновке, отель «Шахтер», ТРЦ «Декор Донбасс», Одесский "Стальканат", крупнейший в Европе промтоварный рынок "7 километр" и еще десятки предприятий по всей Украине. Татьков и Емельянов непосредственно управляли всей схемой в хозяйственных судах Украины. Сопровождение вопросов начиналось с этапа расписания конкретного дела на конкретного судью. В основном дела расписывались на "своих" судей Нину Акулову и Станислава Мирошниченко. Именно этим выходцам из Донецка поручали самые сомнительные задачи. Но судьи справлялись, принимая нужные руководителям решения. Все они продолжают свою работу в ВСХУ.

Компьютер говорит: «да!» После судебной реформы в 2010 году председателей судов формально лишили многих функций, через которые они могли влиять на судей. В частности было задекларировано, что председатель суда лишается права расписывать дело на судью, а это был один из ключевых механизмов воздействия. Потому что лояльному и послушному судье расписывались нужные дела, а другим судьям – что осталось. Судебной реформой было введено автоматическое распределение дел. Им занимается компьютерная система, учитывая при этом определенные критерии, алфавитный порядок, нагрузку на судей. Это была своеобразная попытка перекрыть коррупционные схемы Татькова и Емельянова. Но, судя по нескольким скандалам о несанкционированном вмешательстве неустановленных лиц в работу системы, компьютер немного подкорректировали. Теперь

возможность расписать нужное дело на определенный состав суда существует. Другими словами, контроль над процедурой осуществления делопроизводства в суде по-прежнему принадлежит судьям Януковича.

В ВСХУ лежит громкое дело о захвате «семей» Одесского промтоварного рынка «7 километр». ВСХУ уже раз отбирал «7 километр» в 2012 году в пользу людей Юры Енакиевского. Тогда спор также рассматривали донецкие судьи. Но в сентябре 2014 года Верховный суд Украины завернул дело на повторное рассмотрение, посоветовав судьям ВСХУ еще раз подумать над законностью своих действий. А на днях, дело по «7 километру», по «случайному» стечению обстоятельств, опять попало на рассмотрение Емельянову, Акуловой и Мирошниченко, обойдя стороной остальных 23 судей первой судебной палаты. Теперь законность отчуждения «семейными» рейдерами одесского рынка будут оценивать «семейные» судьи ВСХУ. Это говорит об одном: окружение Януковича продолжает влиять на деятельность Высшего Хозяйственного Суда Украины, несмотря на потерю руководящих должностей и смену власти в стране. Слово люстрация для них является иностранным, а потому не совсем понятным. И уж тем более не опасным.

Пока покрывки жгут под Радой, отечественная Фемида продолжает решать вопросы в старых «семейных» традициях» [19].

Отец-основатель украинского олигархата Леонид Кучма снова, как в лучшие свои годы, перекраивает активы крупнейших отечественных бизнесменов. Его подпись стоит под минскими протоколами и меморандумом о прекращении огня. Важная часть документов – карта, в которой отмечены территории, подконтрольные руководству ДНР и ЛНР, пишет "Деловая столица". «Если минские договоренности сработают, то все заводы, рудники, шахты и банки, оставшиеся по восточную сторону нового кордона, будут работать по правилам, отличным от украинских. В руководстве "республик" рассчитывают, что их контроль над местной экономикой будет формализован в законе о статусе самоуправления "отдельных районов Донецкой и Луганской областей". Но уже сейчас ведется работа по "сбору налогов и других платежей" в поддержку "республик". Такая деятельность набирает обороты – дело-то доходное. При этом среди сборщиков уже есть трения, к тому же периодически появляются новые образования – такие как "Свердловская республика", "Антрацитовская" и т.п. Но опыт 1990-х показывает, что рано или поздно такая деятельность будет централизована. Кто

из крупнейших украинских бизнесменов будет наполнять местную казну?

кальной нагрузки переживать не придется. Но это касается только тех, кто получит код "свой". Остальным же, не исключено, может придется столкнуться даже с волной "народной" экспроприации –

Чьи активы попали в ДНР и ЛНР

Если исходить из того, что налоги придется уплачивать, исходя из объемов производства, то безусловным лидером окажется Ринат Ахметов. Немало его предприятий – как металлургии, так и энергетики, останутся на территории ДНР и ЛНР. Так же, как и значительная часть производственных активов корпорации ИСД, совладельцем которой является донецкий губернатор Сергей Тарута. Наверняка в тройку крупнейших плательщиков войдет и бывший "принц" Александр Янукович, хотя основная часть его бизнес-активов, генерирующая денежные потоки, непублична. Например, это касается нелегальной добычи угля. Но, с другой стороны, многое зависит от того, как бизнесмены смогут влиять на местную власть. Если удастся реанимировать отработанную в годы президентства Виктора Януковича систему уплаты в бюджет "свой-чужой", то некоторым особо по поводу фис-

во всяком случае, о таком развитии событий упоминал в одном из своих выступления луганский "полевой командир" Алексей Мозговой. И тут уже придется навсегда забыть о тех разделах промышленных активов, которые нарисовал когда-то Леонид Кучма» [21].

«"Батя", просто "Батя": в сети появилось фото "документа", который выдают горловским предпринимателям в качестве лицензии на осуществление торговой деятельности

В "документе" сказано, что "в случае невыполнения указаний и распоряжений администрации города, нарушений правил торговли на основе существующего законодательства, непорочения налогов в местный

бюджет администрацией города рассматривается вопрос о запрещении торговой деятельности и изъятии лицензии". От нарушений какого именно законодательства предостерегают предпринимателей – не уточняется. "Документ" выдается за подписью "и.о. командующего гарнизоном г. Горловки – Бати", без указания имени и фамилии» [18].

"Ополченцы" Свердловска грозят обнародовать имеющиеся доказательства участия российских войск в войне на Востоке Украины. Об этом корреспонденту *informer.lg.ua*, сообщил источник, приближенный к местным сепаратистам. «У нас собрано большое количество доказательств. – Заявил он: Мы знаем об участии русских в войне и можем рассказать о том, как наши действия корректировались русскими спецслужбами». В «коллекции компроматов» – видео пересечения границы Украины российской военной техникой при подде-

ржеке украинских пограничников, военная документация, бумаги ФСБ, личные документы российских солдат, погибших в Донбассе. «Документы хранятся в тайниках, в том числе и в России, так что наши люди, находящиеся в разных городах и уровнях власти, и поддерживающие идеи федерализации, в том числе и в России, найдут возможность их обнародования», – заявляют боевики. Обнародовать имеющийся компромат они обещают, если Россия прекратит их финансирование и откажется включить в свой состав самопровозглашённые «республики». Свердловские боевики грозят представить доказательства в Гаагу и подать в суд на Россию. Кроме того, боевики говорят об имеющемся компромате на представителей местных элит. В частности упоминают Александра Ефремова, Рината Ахметова и бывшего главу ГУ МВД Украины в Луганской области Владимира Гуславского, а также – руководителей других силовых ведомств региона. «У нас собрано достаточно компромата на первых лиц области, МВБ, СБУ, погранцов и таможен, чтобы держать их накоротке и заставлять их финансировать войну», – заявил источник. Ранее сообщалось о том, что официальный Кремль переводит 17,6 тысяч военных, находящихся на границе с Украиной, в места постоянной дислокации» [22].

Додатки

Кузин С. Псевдоним «Ринат», или Смотрящие за Ахметовым [9]

Миллионеры и миллиардеры любят говорить, что всего добились благодаря труду, между строк как бы подсказывая, что еще и благодаря своей гениальности и всевозможным талантам. Ринат Леонидович Ахметов, в миру самый богатый украинец татарской национальности, всегда старался скромно умалчивать, благодаря каким именно талантам и какому именно труду он в середине девяностых стал «самым - самым». «Трудовой путь» данного субъекта олигархического цеха был, разумеется, весьма труден и тернист, и президент футбольного клуба «Шахтер» всегда старался скромно умалчивать, какие препятствия были на его тернистом пути к миллиардному состоянию. Также молчал Ринат Леонидович и о людях, помогавших ему пройти через все, так сказать, тернии. А люди, окружавшие Ахметова, местами попадались весьма специфические. Насколько специфические, что при всем, так сказать, уважении к Ринату Леонидовичу, за его спиной можно отследить уши одной известной, а то и нескольких известных в узком кругу специфических Контор...

Не служил, не состоял, не привлекался. Автор ни в коем разе не собирается подозревать (упаси Боже) уважаемого президента ФК «Шахтер» в причастности к специфическим организациям, называемым в миру спецслужбами. Рината Ахметова сложно представить в погонах ФСБ или СБУ, которые он примеряет втайне перед зеркалом и вздыхает о своей сложной судьбе внедренно-сотрудника. Ринат Ахметов не Штирлиц. Однако жи-

зненный путь РэЛе, как Ахметова называют в узких донецких кругах, вызывает много вопросов по поводу его отношения к людям в погонах. Как показывает покрытая во многих местах белыми и темными пятнами биография Ринат Леонидовича, люди в погонах его окружали всегда, причем чуть ли не со времени отрочества и юности «паренька из бедной татарской семьи» с донецкого шахтерского поселка Октябрьский. И интерес обеих сторон, судя по опять-таки биографии Ахметова, был взаимный... Автор этих строк уже писал о неких «ангелах - хранителях» с погонами спецслужб, уберегших Ахметова от участи других «конкретных парней» из Донбасса в бурные девяностые. Дела тогда в Донбассе творились весьма специфические, на кону был вопрос – кому выжить, и кто будет «главным» в столь аппетитном и перспективном регионе? На этот вопрос как-то сам собой нашелся ответ в лице поначалу неразговорчивого и непубличного Рината, взявшего под себя гордость Донбасса и любимую игрушку погибшего от взрыва на стадионе Ахата Брагина футбольный клуб «Шахтер». Тогда, в конце девяностых, Ахметов старался говорить только о футболе, в котором на тот момент, судя по рассказам знающих Рината Леонидовича людей, он разбирался на уровне не особо компетентного любителя. О самом же «Ринате» тогда говорили в Донецке чуть ли не шепотом, создавая вокруг его образа множество легенд. Война в регионе закончилась после смерти Евгения Щербаня и прихода в губернаторское кресло Януковича. Теневым же руководителем региона стал Ахметов, на ту пору едва разменявший третий десяток...

Камиль Исхаков, тогдашний мэтр Казани, и Венер Салимов, бывший глава КГБ Татарстана, сыграли в судьбе Ахметова в ту пору важную роль. Как впрочем, и бывший глава СБУ Владимир Радченко, знающий о «делах донецких» в середине девяностых очень многое не понаслышке. В ту пору кандидатура Ринат Леонидовича на должность «номера первого» в регионе решалась и лоббировалась на очень высоком, и весьма специфическом уровне. Вопрос – кто же такой Ринат Ахметов, обычный, так сказать, паренек из бедной татарской семьи, проживающей в шахтерском поселке «Октябрьский»? И каким образом так получилось, что вокруг человека, получившего первую запись в своей трудовой книжке в двадцать шесть лет, в этот момент уже было полно людей в погонах, отдавших долгие годы службе в силовых структурах? Интересно, помнит ли сам «Ринат» свою первую встречу с полковником КГБ, выдыхающим в форточку своего кабинета кольца дыма модного в середине восьмидесятых заокеанского «Кента»? Автор, конечно, утрирует, и про «Кент», и про полковника. Возможно, это был, например, пахнущий «Шипром» и курящий «Космос» майор. И встреча происходила вовсе не в кабинете, а например, в парке за игрой в шахматы. Могло быть по всякому, однако не суть важно. Важно, что встреча двух сторон, обеспечившая полное прикрытие будущему олигарху в самых разных эпизодах, вероятнее всего, произошла, и стала для паренька из шахтерской семьи в некотором роде судьбоносной. Об этом можно судить по некоторым эпизодам биографии самого богатого украинца. Ахметов, как известно из некоторых биографических источников, в молодости занимался боксом. И занимался успешно. В школе будущий миллиардер учился чуть ниже среднего, пропадая на улице, боксируя, играя в футбол и карты. Кстати, по некоторым данным, как

раз в картах Ахметов был непререкаемым авторитетом в определенных кругах с отпочества и юности.

В 1984 году, когда Ахметову исполнилось восемнадцать, в Афганистан из Союза отправлялись тысячи молодых пацанов. Донбасс по статистике был одним из главных поставщиков «интернационалистов» в стране. Ахметов с его происхождением из «бедной шахтерской татарской семьи» и увлечением боксом мог бы быть одним из первых кандидатов в Афган. Или хотя бы в ВДВ. В любом случае, его должны были просто забрать в армию в 1984 году. В то время для молодого парня не пойти в армию означало фактически признать свою некую неполноценность. Для того, чтобы не попасть в Вооруженные силы СССР, нужно было иметь весьма вескую причину. Либо по состоянию здоровья, либо в военное училище (что опять-таки армия по своей сути), либо... В любом случае, это было бы «не по понятиям». Особенно в Донецке. Особенно в шахтерском поселке Октябрьский. Особенно среди пацанов, с которыми вместе занимаешься боксом и играешь в карты. Однако Ахметов в армию не пошел... Нет никаких свидетельств тому, что Ринат Леонидович в далеком уже 1984 году надевал шинель и наматывал портянки. Также нет свидетельств армейского прошлого будущего олигарха и в отношении других лет. Ринат Леонидович, закончив школу со средним (мягко говоря) аттестатом, внезапно куда-то пропал с поля зрения как Советской армии, так и правоохранительных органов. Потому как в ту пору в советском УК существовала нынче дико воспринимающаяся уголовная статья «Тунеядство». То есть, человек обязан был где-то работать, где-то числиться. Три месяца тунеядства могли привести человека в тюрьму на пару – тройку лет. Уклонение от воинской обязанности каралось еще страшнее – дисциплинарный батальон плюс общий срок службы. Однако Ринат Ахметов не попал ни в дисбат, ни в армию, ни в места не столь отдаленные. Он пропал. Растворился в пространстве, не оставив никаких следов своего пребывания где-либо с середины восьмидесятых до середины девяностых...

«Ботаники» из «Люкса». То есть, Ахметов десять лет не работал, и не учился. Чем занимался, что делал и как зарабатывал на жизнь – покрыто мраком тайны. Некоторые источники утверждают, что будущий олигарх под крышей некоторых представителей советских спецслужб, «патронирующих» гостиницы и всевозможные увеселительные заведения, очень неплохо зарабатывал, шлифуя свое картежное мастерство в Москве, Крыму и Сочи. Проигрывающие большие деньги партийные бонзы и криминальные авторитеты попадали под колпак «людей в погонах», решающих их долговые обязательства взамен на некие услуги. Таким образом, будущий олигарх уже тогда проявил себя человеком крайне полезным и выгодным в определенных ситуациях, к тому же неглупым и умеющим просчитывать несколько ходов вперед. Таких людей в некоторых структурах всегда ценили. Пожалуй, эта версия могла бы в состоянии объяснить таинственное прошлое самого богатого украинца. Потому как только людям из определенных структур было под силам уберечь паренька из шахтерского поселка от Афгана, армии, дисбата и тюрьмы. И судя по всему, встреча с людью «в штатском» у будущего «первого номера Донбасса» произошла как раз в далеком 1984 году, когда Ахметову было необходимо решать вопрос с армией. В армию он

не пошел, на «Победе» (так называют в Донецке местную психушку) тоже следов его не наблюдалось. Во всяком случае, официальных. То есть, чья-то могущественная рука выдернула семнадцатилетнего будущего олигарха из неопределенности перед будущим и поставила на твердый жизненный путь...

Источники в правоохранительных органах утверждают, что в 1986 году в Горловке был зверски убит вместе с женой в своем доме некий Лысенко. Известный в городе «цеховик» и ценный информатор силовых структур в среде тогдашнего подпольного «бизнеса». Как-то вечером к нему пришли несколько человек, и под пытками требовали отдать деньги и золото. Преступники явно знали, к кому шли, и знали, что золото и большой денежный запас у Лысенко имелся. Тогда по горячим следам правоохранителям удалось задержать двух участников преступления. Тогда в сводках прозвучала фамилия Ахметовых – по словам задержанных, это были два брата. Тот, который помладше, в преступлении не участвовал и находился на улице, однако якобы непосредственно в убийстве Лысенко принимал участие его старший брат. «Якобы» пишу по одной простой причине. Очень скоро следы дела Лысенко, как впрочем, и само дело об убийстве горловского цеховика благополучно испарились. Как-то незаметно в деле не стало ни показаний арестованных, ни фамилий двух братьев татарской национальности. Дело до суда так и не дошло, и было благополучно предано забвению... Ринат Леонидович Ахметов «вынырнул» в середине девяностых, и решил стать, «как все». То есть, «устроиться на работу, завести трудовую книжку и жить, как говорится, как люди»... Первым местом нынешнего владельца ФК «Шахтера» оказался Донецкий городской банк, или же сокращенно Донгорбанк. Банк был основан в середине девяностых, и Ахметов пришел туда сразу руководить. Как утверждал сам Ринат Леонидович, банк был создан для более эффективной системы взаиморасчетов между структурами Ахметова и его партнерами. До этого у Ахметова, по его же словам, уже присутствовал «первый миллион», заработанный на торговле коксом, углем и т.п.

Каким образом Ринату Ахметову удалось заработать первый миллион, нигде не будучи даже трудоустроенным в течении десяти лет после окончания школы, так и осталось за кадром. Впрочем, тогда подобными мелочами и не интересовались. В то лихое время подобная практика была даже модной. К примеру, Борис Колесников, будучи оформленным резчиком мяса на Центральном рынке Донецка, решал вопросы с москвичами о поставках в страну крупных партий фруктов и цитрусовых, а официальный мясник одного из донецких гастрономов Ахат Брагин (он же Алик Грек) решал вопросы «всесоюзного» масштаба, заселившись в элитную гостиницу «Люкс», в которой в советское время располагались только гости самого высокого масштаба. Гостиница была расположена в Донецком ботаническом саду. Кстати, после вселения туда Брагина его группировку стали называть «ботаниками» – после смерти Брагина это прозвище перешло к Ахметову, въехавшему в «Люкс» после взрыва на стадионе «Шахтер». Гостиница «Люкс» в советское время была, так сказать, правительственным объектом, и находилась под колпаком КГБ. Здесь останавливались первые лица страны, приезжавшие в Донецк – в частности, в «Люксе» останавливался во время визитов в Дон-

басс Михаил Горбачев, когда был при власти. После распада Союза гостиница как-то незаметно перешла к Яношу Кранцу, а затем, после его убийства, к Ахатию Брагину (Алику Греку), сделавшему из правительственного объекта свою резиденцию. Также незаметно в руки Брагина перешел и футбольный клуб «Шахтер» при непосредственном участии нынешнего народного депутата Юрия Колоцея, в начале девяностых сотрудника милиции, сделавшего немало для того, чтобы клуб перешел под контроль Ахатя Брагина. Что, впрочем, пошло «Шахтеру» тогда только на пользу...

Зачистка. Ринат Ахметов в тот момент был одним из самых близких к Брагину людей. Когда в середине девяностых Брагин и Евгений Щербань взяли обязательства перед «кунцевскими» по обычаю на сумму свыше 80 миллионов долларов на их запуск в приватизацию донецких предприятий, а затем решили не пускать москвичей в Донбасс, в регионе возникла конфликтная ситуация. Приехавший в Донецк Иосиф Кобзон, находясь в «Люксе», «предъявляет» Брагину убийство «Чирика» (Брагинского), который был «в законе» и пытался убедить Брагина пустить москвичей в Донбасс. На Грека происходит несколько покушений. Ахметов понимал, что сам ходит по грани как человек, близкий к Ахатию Брагину, на которого началась настоящая охота... Ахметова пытаются убить из гранатомета. Его спасает только лишь полученная в последний момент от некоего «надежного источника» информация о покушении. Он пересаживается в другую машину чисто интуитивно. По информации автора этих строк, между Ахметовым и упомянутым выше Кобзоном вскоре после покушения проходят переговоры. Ахметов был интересен «москвичам» (стоящим за «кунцевской» и другими ОПГ влиятельным людям с погонами российских спецслужб), как неглупый и перспективный партнер и представитель в таком «вкусном» регионе, как Донбасс. В этой ситуации Ахметову оказывают свое содействие и поддержку Камиль Исхаков, тогдашний мэром Казани, и многолетний глава КГБ Татарстана Венер Салимов. Родственные связи здесь сыграли тоже не последнюю роль...

На Ахметова больше не покушаются. В то время, как киллеры-взрывники долбят несколько дней бетонную стену под vip-ложей на стадионе «Шахтер», закладывая взрывчатку под Ахатя Брагина. Преступники сообщают друг другу о перемещениях Брагина по городу по радиации и мобильной связи, ведут за «Греком» наружное наблюдение, однако им никто не препятствует. Кстати, донецкие «убоповцы» в тот момент посылали за Греком своих «топтунов», и засекли перемещения лиц, фиксирующих передвижения Брагина. То есть, можно было бы призадуматься о том, что готовится очередное покушение. При этом Грека «вели» и «контторские» – незадолго до своей смерти Брагин попал в киевский следственный изолятор СБУ, однако спустя короткое время вышел из изолятора, чтобы попасть под взрывчатку... «Контторские», как и «убоповцы» «вели» Брагина, однако не предприняли никаких действий в отношении лиц, ведущих за Греком «независимое наблюдение»... Брагина взрывают на стадионе во время матча «Шахтер» – «Таврия». Ринат Ахметов опаздывает по каким-то причинам на матч на пятнадцать минут. В машине снаружи стадиона остается человек, занимающийся всеми вопросами безопасности Ахатя Брагина – Сергей Чирин. Ныне он заместитель главы Донецкой областной организации «Фронта змін», и вхож к Ринату Ахметову по

многим «текущим» вопросам... Параллельно в регионе происходила «зачистка» нескольких «авторитетов», фактически завершенная со смертью Брагина. В 1996 году в аэропорту Донецка расстреливают Евгения Щербаня, прилетевшего из Москвы с серебряной свадьбы Иосифа Кобзона. Сразу после убийства Щербаня офис корпорации «Атон» посещают какие-то люди в масках до приезда правоохранителей, унося с собой множество документации и бумаг по делам корпорации. Куда-то исчезает начальник охраны Щербаня, бывший сотрудник КГБ СССР, как исчезают и его показания из дела. Год спустя после смерти Евгения Щербаня происходит покушение на его старшего сына, Евгения Евгеньевича. Буквально в этот же период происходит перерегистрация Индустриального Союза Донбасса (ИСД), в котором расстрелянный Евгений Щербань являлся миноритарным акционером. После покушения на его старшего сына фамилия Щербань исчезла из списка акционеров ИСД...

Чекисты повсюду. В это же время в окружении Ахметова происходят любопытные перемещения. Руководителем юридического департамента Первого украинского международного банка (ПУМБ), контролируемого Ахметовым, становится некий Воропаев Юрий. Профессиональный «чекист», долгие годы проработавший в КГБ следователем. Вопрос – как могло произойти, что следом со стажом из Конторы мог заинтересовать на тот момент уже не единожды миллионера Рината Ахметова до такой степени, что тот доверил ему свой банк? Неужели Ахметову было интересно, чтобы Контора (а бывших «чекистов», как известно, не выпускают) имела возможность беспрепятственно получать возможность полной информации о том, что у Ахметова в хозяйстве творится? И как они могли познакомиться – следом Воропаев, который старше Ахметова на одиннадцать лет, и миллионер Ринат Леонидович, передвигающийся по городу в бронированном «Мерседесе»? Если предположить, что Воропаев пришел наниматься с улицы в директора юрдепартамента ахметовского банка, то мудрый интуит Ахметов наверняка бы просчитал, чем чревато присутствие вчерашнего «контторского» в его делопроизводстве. И гнал бы Воропаева от дверей, как говорится, поганой метлой. Дело здесь либо в давних неких взаимных обязательствах обеих сторон – следователя КГБ и неработающего нигде и подающего надежды миллионера Ахметова, либо в обязательствах Ахметова перед теми, кто прислал Воропаева в его банк рулить юридической службой. То есть, Воропаев оказался для Ахметова тем предложением, от которого тот не смог отказаться. Не здесь ли скрыты тайны ахметовской молодости и его загадочное уклонение от всех обязанностей и повинностей советского человека во времена перестройки? Или же Воропаев был прислан некими лицами как «смотрящий»?

Дальше – больше. Брат упоминаемого выше одного из руководителей «Шахтера» Юрия Колоцея Евгений в это же время трудился в СБУ. Автору этих строк довелось с ним в свое время пересекаться – непростой дядька этот самый Евгений Александрович Колоцей. С серьезными связями в высшем эшелоне Конторы – во всяком случае, в то непростое время точно. В этом случае Ахметов тоже имел ситуацию с тем, что Контора беспрепятственно получала информацию обо всем том, что творилось в клубе. Наверняка Ахметов это понимал. В данной ситуации присутствие уже двоих

источников информации для Конторы, возможно, было для Ахметова некой страховкой, защитой, возможностью решать вопросы. Однако – вряд ли. Ринат Леонидович на тот момент находился уже на таком уровне, что мог бы при желании решать любые вопросы в городе и регионе. Вопрос – зачем тогда ему нужны были «конторские» в своем хозяйстве?

В том же 1996 году заместитель председателя СБУ Юрий Самойленко назначен в Донецкую область руководителем областного управления Конторы, оставаясь при этом заместителем главы СБУ. Самойленко человек прелюбопытнейший во всех отношениях – перед развалом Советского Союза дважды (в 1988 и 1991 годах) повышал квалификацию на курсах при Высшей Краснознаменной школе КГБ СССР. А курсы эти были весьма непросты. Фактически курсы были неким распределением по местам их слушателей, впоследствии разехавшихся по городам и весям бывшего «Совка». Страна разваливалась, и «Контора глубокого бурения» пыталась провести некую ориентацию на местности в недалеком будущем, и дать новые вводные в новых условиях. У Юрия Самойленко в Москве были очень хорошие связи, во многом благодаря которым он быстро смог идентифицировать себя в независимой Украине, за каких-то несколько лет сумев дорасти до заместителя главы СБУ. Самойленко был отправлен в Донбасс на «усиление» тогдашним главой СБУ Владимиром Радченко, поскольку ситуация в регионе была явно непростая. И тут же очень близко сошелся с молодым перспективным предпринимателем Ринатом Ахметовым.

Тридцатилетний предприниматель Ахметов и пятидесятидвухлетний чекист со стажем Самойленко встречались очень часто, и сблизились в итоге до такой степени, что Ринат Леонидович спустя десяток лет даже лично замолвил словечко за Самойленко в проходном списке Партии регионов. Вопрос – что могло связывать старого «гебешного волка» Самойленко и выходца с шахтерского поселка города Донецка Рината Ахметова, прошлое которого покрыто сплошь, так сказать, «белыми пятнами»? Может, как раз некая общая тайна по поводу этих самых белых пятен? Или же некое кураторство со стороны Самойленко над молодым перспективным бизнесменом, представителем неких сил или персон в Донбассе? В любом случае, Ринат Леонидович не особо утруждал себя показаниями по делам Щербаня и Брагина. Скажем проще – он показаний не давал. Ни на тему того, к кому перешел бизнес и акции Щербаня, ни на тему обстоятельств того, кто мог желать смерти Брагина. Кто-то очень постарался, чтобы Ахметова не дергали по этим вопросам. Ринат Ахметов старается не говорить об этих делах, будучи человеком очень осторожным. Впрочем, так его и характеризуют – осторожный, интуит, мыслящий на несколько ходов вперед, как настоящий профессионал карточных и не только игр. При этом продолжает доверять бывшим «конторским» дела своей семье и своего бизнеса. Вышеупомянутый Юрий Воропаев, например, вскоре после ПУМБа стал заведовать всеми юридическими вопросами ахметовской корпорации СКМ, стал народным депутатом по квоте Ахметова (как и упомянутый выше Юрий Колодей). Теперь занимается вопросами английского гражданства супруги Рината Ахметова, «засветив» документы по этим делам журналистам во время заседания Верховной Рады. Кстати, родной брат Юрия

Воропаева до последнего времени возглавлял следственное управление СБУ в Донецкой области...

Неужели Ахметов никогда не задавался вопросом, зачем в его окружении необходимы вчерашние «чекисты», знающие все секреты его корпораций, банков и другого хозяйства? Может, просто ему никто не разрешает задать этот вопрос самому себе? И присутствие людей определенной профессии в его окружении – необходимые условия игры, правила, которые Ахметов в свое время пообещал выполнять? Но если так, то насколько ли самостоятелен Ахметов? И что скрывает он в своем прошлом, что вынуждает его окружать себя «конторскими» и пускать их в свои дела? И кто он, собственно, такой – Ринат Ахметов?

Комментарий «Аргумента». Версия, изложенная журналистом Сергеем Кузиным – безусловно, смелый, гражданский поступок. Он первым озвучил, возможно, самую опасную для ее носителя версию происхождения и капиталов Р. Ахметова, и его самого. Еще раз: это поступок. О покровительстве Рината Ахметова со стороны спецслужб и в Донецке, и в Киеве говорили, по крайней мере, с 2000-го года. Когда еще пусть и авторитетный в определенном смысле обитатель «Люкса» не являлся «королем Донбасса», каким он фактически стал к 2004-му году. Еще «люди в теме» говорили о том, что многие из окружения покойного Ахатя Брагина в 1996-1998 гг. заплатились своими жизнями именно за озвучивание этой версии. Они просто исчезли. Ряд донецких правоохранителей в конце 1990-х в частных беседах отмечали, что СБУ и МВД словно специально дают безнаказанно «дзиговать» в Донецке и Мариуполе криминальному авторитету Самвелу. Который стал и для жителей региона, и для правоохранителей официальным криминальным жуликом. В тени скандальных выходов экстравагантно Самвэла без излишнего шума росла финансовая и организационная мощь ОПГ «Люкс» (они же «октябрьские», они же «ботаники»). Когда же, в конце-концов, Самвэла посадили, на «свет» вышел талантливый менеджер Ринат Ахметов, сияющая звезда и человек-легенда на донецком небосклоне. Маленькая деталь: мало кто знает, что еще в 1998 году с гр-ном Ахметовым в Донецке запросто встретался... первый заместитель председателя СБУ, прилетавший в регион специально для этой цели. Кем был гр-н Ахметов в то время? Явно не звезда первой величины в региональной политике и региональном бизнесе... Отметим, что в выше приведенном перечне правоохранителей, так или иначе связанных с Р.Ахметовым в период становления его бизнес-империи, автором не упомянут Владимир Малышев, во второй половине 1990-х – начальник УБОП в Донецкой области, позже – начальник донецкой областной милиции.

Именно на глазах безучастного генерала милиции Малышева стремительно росли «люксы», в пыль перемалывая своих конкурентов и врагов на виду бездействующей милиции, СБУ и прокуратуры. Позже Малышев, уйдя на пенсию, возглавил службу безопасности Р.Ахметова (такая вот степень доверия между ними), а еще позже стал народным депутатом по квоте Ахметова в Партии Регионов. Без очевидного кураторства Р. Ахметова со стороны влиятельнейших силовиков Украины была бы невозможной длительная неуплата налогов бизнес-структурами нынешнего олигарха. Есть и другие признаки, свидетельствующие в пользу версии «спецслужбистских» корней империи Р. Ахмето-

ва. Империи, в которой сам Р. Ахметов фактически является миноритарным акционером. В свете озвученной Сергеем Кузиным версии о происхождении «состояния Ахметова» и его труднообъяснимой с точки зрения человеческой логики и реалий 90-х годов «везучести» самое интересное – спецслужбы какого именно государства стоят (если стоят?) за этим успешным проектом? России или Украины? Если России – Украину в ближайшее время ждут большие испытания. Так как на постсоветском пространстве спецслужбы РФ для воссоздания подобия СССР активизируют всю свою агентуру, задействуют все ранее скрытые резервы для достижения поставленной высшим руководством России цели. В том числе и якобы независимых ни от кого олигархов (как, например, Иванюки в Грузии). Если вдруг окажется, что активы Р. Ахметова фактически контролируются спецслужбами РФ, то это – едва ли не пятая часть экономики государства Украина. Нужно ли говорить о последствиях?

Если Украины – можно только снять шляпу перед патриотами украинского государства, сумевших в тяжелейшее для страны время переиграть своих «коллег» из РФ и «всесоюзным» криминалитетом и восстановить контроль над одним из ключевых украинских регионов. Если все же Ринат Ахметов настолько гениален, что умудрился использовать в своих интересах (и переиграл) спецслужбистов двух стран, при этом приумножил свое состояние и выжил – то таким земляком можно только гордиться. Вы верите в чудеса?..

Лаевский И. Ахметов почтил память "Мамеда": Умер вор в законе №1 [16]

В ночь с 25 по 26 ноября 2011 г. на 45-году жизни скончался «Мамед», он же – Сергей Мамедов (Пахомов) – вор в законе №1 в Украине. «Мамед» сделал стремительную карьеру в криминальном мире Украины в 90-х годах. В короткие сроки он стал одним из бригадиров в группировке известного киевского авторитета «Черепан». За участие в похищении людей и рэкете Мамедов получил два срока лишения свободы – в общей сложности провел 10 лет в местах лишения свободы. Именно «зона» сделала «Мамеда» королем криминального мира Украины, и на зоне он стал вором в законе. Согласно данным правоохранительных органов, Мамедов был «смотрящим» по Киеву и Киевской области, также контролировал криминальные структуры Донецкой области и ряда других регионов. «Мамед» держал воровской «общак», выделял крупные суммы на поддержку криминальных сообществ в «зонах». Прошедшие 27 ноября 2011 г. похороны «Мамеда» на одном из столичных кладбищ вызвали приезд в Киев сотен людей – элиты криминального мира Украины. Причина смерти «авторитета» – естественная. «Мамед» умер от рака, который был диагностирован в поздней стадии. Серия операций в Германии не смогла остановить метастазы. Сергей Мамедов много лет поддерживал весьма близкие отношения с Ринатом Ахметовым* и их отношения характеризуются как дружеские. При этом у «Мамеда» были конфликтные отношения с авторитетным депутатом Юрой Енакиевским, из-за контроля над рынком контрабанды и нелегальной водки. Известно, что на утро после смерти «Мамеда» почтить его память приехал лично богатейший человек Украины Ринат Ахметов. Непосредственно на само кладбище он не прие-

зжал. Представители Юры Енакиевского демонстративно на похороны не приехали.

Ринат Ахметов стремительно теряет тотальный контроль над Донбассом [10]

Бегство Януковича в Россию, крах ПР, инфраструктурный удар от боевиков, натянутые отношения с Киевом – у Рината Ахметова сейчас больше проблем, чем у многих других. Империя Рината Ахметова больше не гудит. С момента предложенной собственником СКМ акции «Голос Донбасса», в рамках которой предприятия и автомобилисты должны были сигнализировать против насилия и хаоса в регионе, прошло более двух месяцев. Аксиою эту, по сообщению пресс-службы бизнесмена, поддержали более 1 млн жителей области. За это же время Донецк стал центром обороны сепаратистов из так называемой ДНР, промышленность региона оказалась парализованной, а сам Ахметов покинул город и переехал в Киев, где и собирается оставаться до стабилизации обстановки на востоке. Последнее проявление его активности – небольшое интервью подконтрольному телеканалу Украина, в котором бизнесмен призвал власть «не бомбить Донецк». Его никто не услышал. Не слышат миллиардера неслучайно: его авторитет, бизнес-могущество, а также влияние стремительно тают. «Вследствие конфликта [на востоке страны] он стал заложником ситуации в Донбассе, и сейчас зависим от украинской власти», – говорит политолог Владимир Фесенко. И это еще не все – эксперт добавляет, что сейчас в возвращении Ахметову статуса хозяина региона уже никто не заинтересован.

Не хозяин. Крах Ахметова в глазах новой власти начался в момент, когда миллиардер решил дистанцироваться от событий на его малой родине. В марте 2014 г. Юрию Луценко, нынешнему советнику президента Петра Порошенко, пришла идея – назначить олигархов главами областных госадминистраций (ОГА). Предполагалось, что глава корпорации ИСД Сергей Тарута возглавит Луганскую область, совладелец группы Приват Игорь Коломойский – Днепропетровскую, а Ахметову «отвели» Донецкую. Переговоры с Коломойским от имени власти проводила лично Тимошенко, а в Донецк к Ахметову несколько раз летал Луценко. Однако миллиардер отказался возглавить область, заверив, что будет помогать Таруте. Мотивы миллиардера объясняет один из регионалов, близких к собственнику СКМ: «Даже если бы он возглавил Донецкую ОГА, это не решило бы ситуацию. Новая власть не поддерживала ни статус русского языка в качестве государственного, ни федерализацию. А как это можно дать людям, не имея поддержки?» Он говорит, что Ахметов и так делал все возможное для области – то есть платил зарплату и налоги. Примерно в том же ключе миллиардер оказывал поддержку и Таруте, возглавившему Днетчину. «Он помогал. Но, скажем так, не в той степени, в которой мог бы помочь. Его фонд Развитие Украины работает с людьми», – осторожно комментирует на условиях анонимности вопрос помощи Ахметова один из нынешних чиновников Донецкой ОГА.

И вспоминает, как в марте-апреле 2014 г. они обрались к представителям Ахметова с просьбой обеспечить охрану проукраинских митингов в городе. Получили отказ. Как говорит бывший высокопоставленный чиновник Администрации президента, примерно тогда

же они обратились к Ахметову и Коломойскому с идеей создать территориальные батальоны самообороны. Первому предложили набрать 1 тыс. человек, второму – 500. Коломойский перезвонил через неделю с вопросом “Можно ли еще?”, а хозяин Донбасса сыграл в молчанку. В итоге Ахметов сам себя переиграл. Геннадий Корбан, один из заместителей Коломойского, говорит, что ожидал от него более серьезной позиции. “Люди ему доверяли, как сейчас Коломойскому. Думаю, они ждали каких-то конкретных шагов, а он самоустранился. Из-за чего теперь страдает и репутационно, и материально”, – сказал Корбан.

Договариваться с Ахметовым во время президентской кампании пытался и Порошенко. “Мы встречались со всеми олигархами, в том числе и с Ахметовым. У него была возможность решить эту проблему в зародыше, потому что в его структурах около 2 тыс. охранников. Но он этого не сделал”, – вспоминает один из соратников президента, добавляя, что теперь договариваться пытается уже не Порошенко, а Ахметов. Но безуспешно. Еще в начале июля 2014 г. Луценко заявил, что Ахметов теряет последние шансы стать союзником Украины. Бывший хозяин Донбасса должен призвать террористов сложить оружие, сказал он тогда. Это то, чем Ахметов может помочь и Украине, и Донбассу, и себе, прозрачно намекнул Луценко. Бездействие Ахметова и его шаги, не соответствующие мышлению государственника, как называет их глава социологической группы Рейтинг Алексей Антипович, привели к упадку доверия к нему не только со стороны власти. По результатам июльского опроса, полностью доверяют Ахметову всего 2% опрошенных украинцев, не доверяют 59%. Причина апатии Ахметова по отношению к происходящему в регионе, по словам Юрия Грымчака, заместителя губернатора Донетчины времен президента Виктора Ющенко, могла заключаться в попытке установить особые отношения с новой властью. В случае с Ахметовым, как полагает эксперт, могли сыграть сдерживающую роль и его бизнес-интересы в России.

Не лидер партии. Рухнул не только авторитет Ахметова, но и его способность влиять на политическую ситуацию. Ранее миллиардер делал это через Партию регионов (ПР) – самую мощную политсилу страны, имеющую парламентское большинство. После побега Януковича ПР как инструмент влияния изрядно сдала. Так, на президентских выборах кандидат от регионалов Михаил Добкин набрал лишь 3,03% голосов. Причем именно этот политик, как признают в частных беседах регионалы, был креатурой донецкого миллиардера. Накануне выборов в ПР создали коллегиальный орган, который возглавил нардеп от ПР Борис Колесников, близкий друг Ахметова. Подобное усиление контроля неспособно остановить отток депутатов из фракции ПР. На парламентских выборах 2012 года партия получила 208 мандатов в парламенте, сейчас же у нее осталось всего 78 мандатов. Более того, рейтинг ПР неуклонно падает и теперь. По результатам июльского опроса группы Рейтинг, за нее готовы отдать голоса лишь 2,5% всех опрошенных, что в десять раз меньше результата ПР на парламентских выборах 2012 года. Впрочем, регионалы полны надежд на реинкарнацию. Политолог Владимир Фесенко рассказывает, что сейчас они уговаривают Ахметова возглавить список Партии регионов в случае досрочных парламентских выборов. Депутат от ПР Анатолий Близнюк этого не отрицает.

“Если Ринат Ахметов примет такое решение, и коллегиальный орган тоже – все может быть”, – говорит он.

Сможет ли Ахметов реанимировать ПР? Антипович говорит, что запрос на политическую силу с идеологией, подобной ПР, существует. Поле для этого есть, особенно с учетом вероятного запрета Компартии. “Я могу допустить, что ПР удастся преодолеть 5-процентный барьер. Другой вопрос – сколько максимально они могут набрать, ведь теперь есть Партия развития Украины [близкая к экс-главе АП Сергею Левочкину], а Сергей Тигипко реанимировал Сильную Украину”, – говорит социолог. Во многом результат ПР будет зависеть от симпатий жителей Донбасса, преданно поддерживавших ПР на протяжении последних 10 лет. Еще недавно миллиардер для них был почти богом. Но нынче, по наблюдениям Энрике Менендеса, директора донецкой компании AdFactory, земляки не только разочаровались в ПР, но и перестали понимать Ахметова, его позицию. “Раньше о нем [Ахметове] открыто не говорили, теперь не боятся ругать вслух. Теперь он получает больше критики, потому что люди теряют страх, и нет сдерживающих факторов”, – говорит Менендес. Впрочем, пресс-секретарь Ахметова Елена Довженко убеждена, что среди обычных людей авторитет ее шефа не пострадал. Являясь крупнейшим работодателем, в нынешней сложной ситуации он исправно платит своим сотрудникам зарплату даже в случае остановки предприятий, отвечает она. А некоторым даже повышает ее. Кроме того, миллиардер, по словам Довженко, ведет активную благотворительную деятельность, поставив перед сотрудниками своего фонда задачу “максимально помочь землякам, которые оказались в беде”.

Не лоббист. Проблемы Ахметова связаны не только с войной на востоке. Бизнесмен утратил уникальные возможности воздействовать на власть. “Фактор Януковича” в успешности бизнесмена Ахметова трудно переоценить, еще сложнее недооценить. “При Януковиче приватизационные конкурсы государства выигрывали главным образом два покупателя: Фирташ и Ахметов, со значительным перевесом в сторону владельца СКМ”, – говорит Александр Бондарь, экс-глава Фонда госимущества. Его объяснение этому простое: во многих приватизированных компаниях была доля семьи экс-президента. Стоимость активов богатейшего украинца под крылом Януковича ежегодно росла в среднем на \$4 млрд. Кроме того, миллиардер уверенно лидировал в тендерном чемпионате: по подсчетам Forbes, только в 2012–2013 годах его структуры получили госзаказы на 70 млрд грн. При этом Ахметов никогда не работал в жесткой конкурентной среде. Близость к власти давала ему преимущество. Рынок энергетики – один из ярких примеров. В 2011-м бизнесмен без боя получил на аукционе самые лакомые кусочки отрасли – пакеты акций Западэнерго с его экспортными мощностями и Киевэнерго, работающего на одном из самых платежеспособных рынков страны. На конкурсе, на который ФГИ обещал собрать более 20 участников, никто, кроме Ахметова, не появился. Условия приватизации были выписаны так, что все потенциальные участники от него отказались. В итоге активы достались ДТЭКУ Ахметова практически по стартовой цене. В том же стиле Ахметов приватизировал Днепроэнерго, Крымэнерго и Донецкоблэнерго.

Без сопротивления конкурентов, но при поддержке властей Ахметов взял под контроль треть рынка элек-

троэнергии и две трети рынка тепловой энергии. Тарифы здесь устанавливает не рынок, а Национальная комиссия регулирования электроэнергетики, которая оказалась весьма чуткой к интересам торговцев электроэнергией. Так, в конце 2012-го Алексей Алексеенко, заместитель председателя правления Запорожского завода ферросплавов, жаловался, что его предприятию выставлены убийственные цены на электроэнергию – \$93 за мВт, в то время как на экспорт Ахметов отдавал ее по \$63 за мВт. В результате структуры Ахметова неплохо заработали, но легла целая отрасль: в конце 2012-го из-за такой политики тысячи металлургов потеряли работу. Почти такие же правила игры царили и в угольном бизнесе. Например, Центроэнерго и Донбассэнерго (когда оно было в государственной собственности), не могли покупать уголь на открытом рынке, где цена была ниже. Правительство обязывало компании приобретать его у госшахт либо ДТЭКа. В итоге за

четыре года выручка компании Ахметова возросла с 15 млрд до 93 млрд грн, а чистая прибыль – с 3,5 млрд до 15 млрд грн. Бегство главного лоббиста переводит империю Ахметова в другую систему координат. Большинство экспертов считают, что Ахметову будет сложно не только развивать бизнес, но и удерживать прежний уровень рентабельности. Как выглядит бизнес самого богатого человека страны без Януковича, иллюстрирует пример ДТЭК Западэнерго, одного из крупнейших производителей электроэнергии в Украине, который включает Буриштынскую, Ладыжинскую и Добротворскую ТЭС. Согласно финотчетности компании, чистая прибыль Западэнерго в прошлом году превысила 500 млн грн. В I квартале 2014 г. компания показала уже убыток в 214 млн грн. На предприятии такую разницу поясняют инвестициями, которые в прошлом году были использованы для реконструкции энергоблоков.

Когда твой товарищ — президент

Что приобрел миллиардер Ринат Ахметов за время президентства Виктора Януковича

Не защищенный. Не повезло донецкому миллиардеру и с так называемой ДНР. Как прогнозирует руководитель аналитического департамента Sopcorde Capital Александр Парацкий, боевые действия отразятся на многих активах группы СКМ: компании ДТЭК, Метинвесте, Укртелекоме, HarvEast, банке ПУМБ. В зоне риска находятся все “антрацитовые” шахты ДТЭК, которые уже несут убытки от простоя и нападений. По информации пресс-службы СКМ, сейчас приостановлена работа шести угольных предприятий в Луганской области: четырех шахт и двух горно-обогаительных фабрик. В горячей зоне оказались Донецкоблэнерго, Зуевская ТЭС. Во многих местах боевики нанесли огромный урон инфраструктуре. В СКМ не могут пока оценить общий ущерб, но счет потерям ведут. К примеру, на восстановление разрушенных объектов только Краснодонугля потребуется свыше 5 млн грн, сообщили в пресс-службе группы. В отличие от ДТЭКа, основные

новлена работа шести угольных предприятий в Луганской области: четырех шахт и двух горно-обогаительных фабрик. В горячей зоне оказались Донецкоблэнерго, Зуевская ТЭС. Во многих местах боевики нанесли огромный урон инфраструктуре. В СКМ не могут пока оценить общий ущерб, но счет потерям ведут. К примеру, на восстановление разрушенных объектов только Краснодонугля потребуется свыше 5 млн грн, сообщили в пресс-службе группы. В отличие от ДТЭКа, основные

активы Метинвеста – ГОКи Кривого Рога и меткомбинаты Мариуполя, обеспечившие в 2013 году около 80% продаж и более 90% прибыли холдингу, – расположены вне зоны конфликта. Аналитик допускает, что девальвация гривны позитивно скажется на прибыли Метинвеста и перекроет возможные убытки, если конфликт не затянется.

Аннексия Крыма также ударит по бизнес-группе. По мнению Парация, финпоказатели ДТЭК Крымэнерго, обеспечивающей полуостров электроэнергией, могут уйти в глубокий минус, так как тарифы для местного населения остались на уровне украинских – в три раза ниже себестоимости. При этом цена закупки электроэнергии компанией выше, чем для предприятий в материковой Украине. Кроме того, из автономии ушел ПУМБ. По оценкам Concorde Capital, размер кредитов, выданных банком в Крыму, достигает 600 млн грн. «Их возврат будет очень проблематичным и дорогим», – говорит эксперт. Ухудшился и имидж Ахметова-работодателя, на который теперь влияет его подпорченная репутация. Острее всего это ощущается в медиахолдинге миллиардера, включающем телекомпанию Украина, Донбасс и газету Сегодня. В одном из крупных HR-агентств Киева на условиях анонимности экспертам рассказали, что набрать нужных специалистов стало необычайно сложно. 80% потенциальных претендентов отказываются от работы в этих медиа из-за сомнительной репутации собственника. Даже приличные бонусы не убеждают.

Не неприкасаемый. Однако главные проблемы подстерегают бизнесмена не на востоке. Законность приобретения им части активов уже ставят под вопрос чиновники из столицы, и не только они. Недавно несколько парламентариев попросили генпрокурора Виталия Ярему проверить законность приватизации Киевэнерго. В 2011 году ДТЭК получил контроль над предприятием, увеличив свою долю в компании с 47% до 72%. По итогам минувшего года акционер заработал 1 млрд грн. Как сообщил Дмитрий Андриевский, один из инициаторов обращения в прокуратуру, претензии депутатов вызывают непрозрачность конкурса по приватизации компании, цена продажи, невыполнение инвестиционных обязательств. По его словам, в настоящее время идет сбор документов в ФГИ и других ведомствах, а осенью процесс реприватизации уже может быть запущен. В реестре судебных решений можно найти свежую тяжбу, способную создать проблемы для еще одного актива Ахметова, – Мариупольского меткомбината (ММК) им. Ильича, одного из крупнейших в СНГ производителей стали. Контроль над предприятием бизнесмен получил в 2010 году, выкупив часть акций у его совладельца Владимира Бойко.

Согласно материалам судебного дела, несколько сотрудников комбината претендуют на миноритарные доли предприятия и требуют наложить арест на все имущество ММК, оспаривая результаты приватизации. Первая инстанция пока отказала истцам. Главный «национализатор» Украины Коломойский уже предлагал пересмотреть результаты приватизации ряда предприятий Ахметовым и Фирташем, поясняя свою идею неконкурентными условиями продажи этих активов. Империя богатейшего украинца ощущает натиск по всем фронтам – начиная от бизнеса и заканчивая влиятельностью. Тем не менее в команде самого миллиардера настроены оптимистично. «Тот факт, что Ри-

нат Леонидович оказался в меньшинстве, открыто выступив и против ДНР, и против АТО, возможно и скажется краткосрочно на его авторитете. Но я убеждена, что в среднесрочной и долгосрочной перспективах его авторитет только вырастет», – считает Довженко, пресс-секретарь Ахметова.

«Адвокат» Ахметова - Гендиректор ДТЭК Максим Тимченко: «Газа нет, поэтому и горячей воды не будет» [11]

Крупнейшая украинская энергетическая компания ДТЭК, которая входит в холдинг Рината Ахметова Систем Кэпитал Менеджмент, последние месяцы находится в центре боевых действий. Большинство предприятий ДТЭКа расположены в Луганской и Донецкой областях, и ее сотрудники продолжают работать в буквальном смысле под огнем. В кабинете гендиректора ДТЭКа Максима Тимченко, который находится на 21-м этаже одного из бизнес-центров Киева, на первый взгляд, царит обычная рабочая атмосфера. Но уже через несколько минут он берет с подоконника карты зоны АТО с нанесенными на них объектами своей компании. Дважды в день Тимченко получает сводки о ходе боев от штаба, созданного при ДТЭКе. Несмотря на гибель сотрудников, остановку предприятий и шахт, миллиардные убытки и сложности с обслуживанием валютного кредитного портфеля, Максим Тимченко выглядит спокойным. Иного выхода, кроме как приспособиться к военным условиям, у него нет: от жизнеспособности вверенных ему предприятий сейчас зависит многое – в том числе и то, будет ли этой зимой тепло в домах украинцев.

– У вас много объектов в зоне АТО – шахт, ТЭЦ, электросетей. Насколько их повреждения опасны для жителей и экологии? – Самое опасное – это повреждение электроснабжения. Из-за падения высоковольтных линий без электричества остались миллионы людей. А отключение больниц и промпредприятий грозит катастрофами, которые сложно даже предсказать. Например, когда Авдеевский коксохимический завод оказался на грани остановки, мог произойти выброс технических вод с высоким содержанием тяжелых металлов. Завод спасли только благодаря тому, что нашли технологическое решение, как поддержать температуру в печах, дав ему продержаться без электроэнергии. Из-за проблем с электроснабжением останавливаются и шахты. Если не восстановить сети в ближайшие недели, их просто затопит. Вторая опасность – это электростанции. На территории АТО сейчас их пять, три из которых принадлежат ДТЭК, и еще две – Донбассэнерго. Энергосистема Украины является замкнутой, поэтому если с ними что-то случится, дефицит мощности возникнет по всей стране. Запасов угля на станциях хватит примерно на месяц, а из-за боевых действий пополнять их сейчас невозможно. – **Как вы обеспечиваете безопасность сотрудников в зоне АТО?** – Каждый выезд на восстановление линии – это героизм. Людей нельзя заставить пойти на такой риск, но они это делают. Все бригады выезжают с саперами, и, конечно, мы пытаемся максимально обезопасить людей, но не можем дать им стопроцентной гарантии. Даже если рядом нет активных боевых действий, остаются мины и неразорвавшиеся снаряды. Поэтому обидно сейчас читать репортажи, нацеленные против Рината Ахме-

това и нашей компании. Мы делаем свое дело, чтобы помочь Донбассу выжить, а Украине – дальше существовать. Это не красивые слова, а реальность. Какой бизнес делает сегодня для Донбасса больше, чем мы? Наши предприятия находятся там, где нет власти, ни местной, ни государственной – никакой. И люди, у которых жизнь перевернулась, идут со своими бедами к директору станции или шахты. Поверьте, что в условиях, сложившихся в Донбассе, очень сложно продолжать работать, платить налоги и зарплаты. А мы даже повысили людям зарплату с учетом изменения курса доллара и инфляции. Другой на месте Рината Ахметова переждал бы войну в спокойных странах, а он в Киеве, его позиция – любой ценой платить зарплату, налоги и помогать беженцам. – **Почему же Ринат Ахметов не помог восстановить мир в Донбассе, когда у него был сильный авторитет? Почему он отказался возглавить Донецкую область?** – Ринат Ахметов сразу сказал, что будет помогать Сергею Таруте, он не абстрагировался от ситуации. А должности – это совсем другой вопрос. Все эти месяцы он работал по 24 часа в сутки и сделал максимум для стабилизации ситуации. На самом деле Ринат Ахметов с самого начала говорил, что нельзя бомбить Донбасс – силовое решение не приведет к миру. Но его заявление не восприняли в Киеве всерьез. Он же выступил против ДНР и ЛНР, хотя на референдум в поддержку этого образования вышли миллионы людей. В обоих случаях он не побоялся оказаться в меньшинстве. Я считаю, что авторитет Рината Ахметова в регионе остается сильным, и он будет расти. – **Какой месседж должна была услышать власть?** – Не бомбите нас. – **Почему жители Донбасса так легко поверили обещаниям лидеров ЛНР и ДНР?** – Люди в Донбассе высказали свою политическую позицию, а этим воспользовались. Просто уровень диалога центра с Донбассом был недостаточным. Если бы в нужный момент Киев принял знаковые для востока решения, например закрепив статус русского языка в регионе, таких проблем не возникло бы. – **Но ведь никто не запрещал русский язык...** – Да, это искусственная проблема. Но в политических играх она была возведена до проблемы, вызывающей страх, что запретят говорить на русском языке. Да, это миф, такой же, как реприватизация, но он порождает защитную реакцию. Проблема в том, что этой защитной реакцией воспользовались люди, которые не являются ни патриотами Донбасса, ни Украины. Это и привело к тому, что сегодня происходит. – **Вы утверждали, что вы и ваши акционеры выступаете за мирное урегулирование. Но как можно говорить о мире с людьми с оружием?** – Вопрос, с кем и как вести диалог, – это вопрос к власти. На то она и власть, чтобы брать на себя ответственность за установление мира. Мы в этом участвовать не хотим, потому что это не наше дело. По этой же причине мы не хотим финансировать батальоны. Ринат Ахметов четко сказал, что монополия на силу и оружие должна быть у государства. Наши предприятия работают и платят налоги, а это и есть источники для такой монополии. – **Многие города Донбасса фактически контролируются боевиками. Как руководители предприятий работают при такой власти?** – В разных городах – разные ситуации. Самый высокий уровень мародерства и бандитизма в Луганской области. Там есть как идейные борцы, так и откровенные бандиты. Шахтеры говорят: мы хотим защищать наши города,

семьи и предприятия, дайте нам такую возможность. Нам необходимо оружие, чтобы организовать оборону. – **Почему вы не хотите пойти на это? Может быть, они как раз и наведут порядок?** – Это не наша компетенция. Чтобы организовать территориальную оборону, должна быть милиция, которая легально возглавит этот процесс. Сегодня мы фактически защищаем наши позиции тысячами шахтеров, желающих иметь работу. После случая с обстрелянным автобусом, в котором находились наши сотрудники, мы остановили работу шахт, расположенных в зоне боевых действий. А шахтеры приходят и говорят: мы готовы брать на себя риск, дайте нам возможность работать. – **Они не боятся за свою жизнь?** – Люди начали привыкать к страху. Когда два месяца назад случился первый обстрел, это был шок, но сегодня уже к этому привыкли. Все прекрасно отдают себе отчет в том, что, если не будет шахты, не будет и города. В случае опасности мы приостанавливаем работу и отправляем людей в бомбоубежища. У нас есть антикризисный штаб, который собирает всю информацию о боевых действиях. Штабу АТО мы передаем данные о наших объектах, чтобы по ним не стреляли. Общаемся и с боевиками с противоположной стороны. Но все эти договоренности очень зыбкие – всегда найдется безумец, который может стрелнуть. – **Если ситуация в регионе не стабилизируется в ближайшее время, как вы будете работать?** – Если такая ситуация продлится еще полгода, нужно будет говорить о плане спасения Украины, а не ДТЭК. Мы готовимся к зиме без газа, рискуем войти в нее без угля, и если ситуация не нормализуется в самое ближайшее время, то вообще будет сложно что-либо прогнанизировать. – **Есть ли у украинцев шанс пережить зиму в теплых квартирах и с горячей водой?** – Зависит от того, будет у нас газ или нет, а это решение находится в политической плоскости. Два месяца назад мы были готовы вести переговоры с зарубежными поставщиками об импорте газа. Но государство настаивало на том, что это монопольное право НАК Нафтогаз Украины. Сейчас позиция меняется, но, во-первых, в Европе как реакция на события на востоке Украины выросла цена газа, а во-вторых, если два месяца назад, до начала активных боевых действий, можно было говорить о долгосрочных 6–9-месячных контрактах на реверс на приемлемых условиях, то сейчас возможность во многом упущена. – **Вы являетесь монополистом в тепловой генерации, не опасаетесь, что на вас посыплются все шишки за повышение тарифов на отопление, горячую воду?** – Монополистом в условиях Украины быть плохо. Тебя начинают регулировать все – Анти-монопольный комитет, Кабмин, отраслевой регулятор. При этом даже когда решение о поднятии цены на газ и, соответственно, повышении тарифов принимает власть, многие все равно продолжают считать, что виновато Киевэнерго. Нам остается только открыто сказать киевлянам: газа нет, поэтому и горячей воды не будет, по крайней мере, до начала отопительного сезона. Я не хочу пугать киевлян, но сейчас главный вопрос – это экономия газа, чтобы провести отопительный сезон с тем объемом топлива, который мы успели закачать в хранилища до начала войны. Пока неясно, каким будет объем реверса газа из Западной Европы. Если из Словакии удастся поставить 15 млрд кубометров, как предполагалось изначально, мы сможем нормально обеспечить отопительный сезон. Но если меньше, это

проблема. – **Каково финансовое положение ДТЭК после всех этих событий?** – Компания несет убытки. В сентябре будет официальное открытие нашей аудированной отчетности, но уже сегодня я могу сказать, что у нас миллиардные потери за первое полугодие, и это связано как с происходящим, так и с переоценкой кредитного портфеля и увеличением наших процентных платежей. Но мы знаем, как управлять денежными потоками – у нас есть видение, как мы этот год закроем, выполнив все обязательства. У нас длинный кредитный портфель и нет значительных выплат в этом году.

– **Как у вас складываются отношения в новой власти в Украине?** – Увеличилась налоговая нагрузка. Выросли, к примеру, рентные платежи. Но я думаю, что государство не меньше нас заинтересовано в успешности крупного бизнеса. Если Украина декларирует, что идет в Европу, история с раскулачиванием или реприватизацией должна остаться в прошлом. Я категорически противник даже разговоров на эту тему. Сегодня в Донбассе среднего и мелкого бизнеса нет вообще (а благодаря кому? Не Вам ли?!- В.Л.), а из крупного работают только компании СКМ. И если в дополнение к инфраструктурным проблемам и боевым действиям мы получим еще и невыносимую налоговую нагрузку, не станем и нас. – **А реприватизации не боитесь? Недавно было заявление Фонда госимущества о проверке генераций.** – Я прошел уже минимум три волны разговоров о реприватизации и чувствую себя уверенно. Выполнение инвестобязательств Фонд госимущества проверяет каждый квартал. Так что если эти проверки будут объективными, нам бояться нечего. На самом деле именно наши инвестиции в генерирующие компании позволяют сегодня работать энергосистеме Украины. Самая молодая станция, которую мы купили, была построена в 1982 году. Мы вложили в эти активы в три-четыре раза больше средств, чем все остальные инвесторы. Из 11 приватизационных конкурсов, которые проходили в энергетике, мы участвовали в шести, и ни в одном из них не было очереди из инвесторов. (Так все условия конкурсов были выписаны под кого конкретно? Не под Вас ли? - В.Л.). А знаете, почему не стояла очередь западных инвесторов? В Украине такая регуляторная среда, что западные инвесторы не готовы вкладывать сюда деньги. (Ага – теперь и регуляторная среда виновата. А Вам она не мешает? – В.Л.) В течение всего срока существования ДТЭКа я говорю о необходимости реформ и введения прозрачных правил. Кроме того, когда мы проводили конкурсы, в Европе в этот момент был свой кризис – Меркель спасала Евросоюз, и им было не до приватизации в Украине. Кто-то заявляет о дискриминационных требованиях к участникам конкурсов. Да, не могли в нем участвовать компании, в которых 25% в госсобственности, поэтому к торгам не допустили бы Газпром, например. Участники должны были показать всю организационную вертикаль до конечного бенефициара, и офшорных схем у участников конкурса быть не должно. Еще в условиях было написано, что 70% угля должно быть украинского происхождения, иначе активы купили бы российские инвесторы с российским углем, который дешевле и качественнее нашего (Ага, так Вы еще и националь-патриоты!!? – В.Л.). – **А что вы думаете о высказываниях Игоря Коломойского, который предложил национализировать часть активов Рината Ахметова?** – Каждый волен высказывать свою позицию. Но есть заявления, аргу-

менты, действия и судебные споры. Слишком большой путь надо пройти от заявлений к действиям. А у нас много аргументов, чтобы на такие слова отвечать фактами, а не контрзаявлениями.

Дымченко В. Юрий Иванющенко – он же Юра Енакиевский. Досье [15]

«Личность депутата от Партии регионов Юрия Иванющенко опутана ореолом таинственности и сомнительной легендарности. Его имя связывают с енакиевской братвой времен бурных 90-х, упоминают в контексте убийства президента донецкого «Шахтера» Ахата Брагина, также известного, как Алик Грек. Сообщалось о шикарном свадьбе его дочери Яны в Енакиеве, где молодых чествовал весь цвет донецкого региона во главе с Януковичем Декоратором наняли Бориса Краснова, тамадой - Максима Галкина. Валерий Меладзе, Эрос Рамозитти и Тимоти развлекали гостей. Его влияние распространяется на АПК, Минобороны, Гостаможню и множество других отраслей. Не последнюю роль в такой «авторитетности» играет и личное знакомство с Президентом Украины. **Цензор.НЕТ** решил систематизировать имеющуюся информацию о Юре Енакиевском, а уж читатель сам вправе делать свои выводы. Об официальной биографии Иванющенко можно судить по скупой информации с сайта ВР и с его личных слов. Родился в 21 февраля 1959 года в Енакиеве. Отец работал на шахте, мать – на хлебозаводе. С 1978 по 1980 годы проходил службу в Советской армии. По словам Иванющенко, трудовую деятельность начал на шахте, вскоре ушел по состоянию здоровья. Занимался куплей-продажей металла.

Согласно данным, опубликованным на сайте Партии регионов, Юрий Иващенко с 1981 по 1996 год работал на Енакиевском коксохимическом заводе мастером электромастерской, старшим мастером, заместителем начальника цеха, заместителем главного энергетика, заместителем директора по экономике. С 1996 по 2005 год – директор по экономике Алви-Инвест, вскоре – президент фирмы. С 2005 по сентябрь 2007 – президент ООО УГК-2000. В 2007 году окончил Бердянский университет экономики и менеджмента, специальность учет и аудит (бакалавр). С сентября этого же года – депутат от Партии регионов, №111 в списке. При этом экс-глава МВД Юрий Луценко, в 2010 году назвал Иванющенко криминальным авторитетом Юрой Енакиевским, который прячется от правосудия в Монако. Сам Иванющенко продолжает настаивать на том, что живет в Енакиеве, а бывший соратник Луценко и экс-заместитель главы МВД Геннадий Москаль не считает его криминальным авторитетом: «Когда я был на должности, об этом человеке никто ничего не слышал. Если бы он тогда был криминальным авторитетом, то я бы о нем слышал»...

Согласно информации с сайта Верховной Рады с сентября 2007 года, когда он стал депутатом от Партии регионов, и по сегодняшний день Иванющенко пропустил всего 19 заседаний. Из них почти половина «прогулов» пришлась уже на первый год его работы в парламенте. На фоне многих народных избранников простотаки завидная стабильность и трудолюбие. Но все это более чем удивительно, с учетом того, что увидеть Юрия Иванющенко в парламенте воочию – задача невыполнимая. В подтверждение этого можно привести

еще один показатель: «Хронология выступлений депутата на сайте ВР за искомый период – с 2007 по 2011 годы – не дает ни единого результата. Депутатских запросов также не было. Раздел «Законодательная деятельность» на личной страничке Иванющенко нестремит двумя нолями – ни законопроектов, ни поправок он не вносил. Не находите ли вы странным, что человек, который, согласно регистрации, ходит в парламент, как на праздник, при этом не принимает ни малейшего участия в его работе? Так что речь идет об еще одном «призраке» здания под Куполом. «Призраке» который, даже не сомневайтесь, при всем этом продолжает исправно, по часам получать зарплату. К слову, у еще одного «парламентского приведения» Рината Ахметова есть один(!) поданный законопроект. Во всем остальном статистика не сильно отличается от показателей Юрия Иванющенко.

После того, как Президентом Украины стал Виктор Янукович, фамилия Иванющенко стала намного чаще мелькать в прессе. Так, он был замечен на инаугурации Януковича, причем пытался выглядеть максимально незаметно: **«Высоко подняв воротник и прикрывая лицо рукой, незнакомец быстро перешел дорогу и заскочил в парламент. Загадочным гостем инаугурации, был нардеп от Партии регионов Юрий Иванющенко»**. Вскоре появилась информация о том, что крупнейший в Украине и Восточной Европе рынок «Седьмой километр» сменил владельца. Говорили, что его **купил друг детства Президента, а также авторитетная личность в криминальном мире Юра Енакиевский**.

А уже в конце 2010 года по версии журнала «Фокус» Юрий Иванющенко **попал в пятерку самых влиятельных украинцев (на пятом месте)**. «Такая высокая позиция новичка рейтинга объясняется связями и бизнес-влиянием авторитетного представителя Партии регионов», - сообщалось в прессе. В феврале 2011 г. Юрий Иванющенко идет на более чем неожиданный шаг – он дает свое первое интервью журналу «Корреспондент». В нем, в частности, рассказывает о своих отношениях с Президентом, где говорит, что информация о их дружбе с Януковичем – **«Это большие слухи. Быть другом Президента - большая честь»**. При этом он отметил, что «знает Виктора Федоровича Януковича давно». Отвечая на вопрос, как они познакомились, депутат сказал: «Я даже не могу вспомнить, как это было. Это произошло как-то само собой, у нас же совсем небольшой город (Енакиеве - ред.)». По его словам, он познакомился с Януковичем не на улице, а уже в «более зрелом возрасте». Отвечая на вопрос, за счет каких средств он живет, Иванющенко заявил: **«Официально на банковских счетах у меня \$7 млн или \$8 млн. Я получаю проценты, на эти деньги и живем. Акции у меня нет, но акциями владеет моя семья»**. При этом подтвердил, что компания, которая имеет отношение к его семье, действительно купила 21% акций крупнейшего в Европе рынка - Седьмой километр под Одессой. «Но у нас было условие, чтобы мы превратили Седьмой километр в цивилизованный рынок. И это процесс уже начался», - подчеркнул Иванющенко. Комментируя заявления экс-главы МВД Юрия Луценко о том, что Иванющенко возглавлял организованную преступную группу, депутат сказал: «Знаете, чего я понять не могу? Почему же, если у кого-то была такая компрометирующая меня информация, они столько лет молчали?». **«Еще**

Луценко говорил, что я прячусь в Монако. Но и это обман. Я никогда постоянно не жил в Монако. Да, 12 лет назад у меня был вид на жительство, но я нарушил условия проживания», - отметил Иванющенко. На вопрос, может ли он назвать Рината Ахметова своим другом, регионал ответил: **«Я высоко ценю наши отношения»**. При этом Иванющенко назвал преувеличенной информацию о том, что в правительстве, Верховной Раде и Администрации Президента на ключевых постах находятся его люди, в частности, министр сельского хозяйства Николай Присяжнюк, и первый замминистра энергетики Игорь Попович. По Присяжнюку, кстати, позднее появилась информация, что **Иванющенко лоббирует его кандидатуру на пост Премьер-министра, вместо Николая Азарова**. Такой сеанс неожиданного откровения от одного из самых загадочных и влиятельных политиков Украины не мог пройти незамеченным общественностью. Наибольшие вопросы вызвала мотивация данного поступка. По мнению политолога Вадима Карасева связывание имен Януковича и Иванющенко наносило урон имиджу команды Президента. **«Поэтому, чтобы снять все ненужные добавочные и надуманные характеристики политической и личной роли Иванющенко для новой провластной команды, очевидно, поступил совет господину Иванющенко дать ряд интервью, рассказать о происхождении капиталов, своих отношениях с Януковичем, а также о месте в провластной команде»**, - сказал эксперт. Кроме того, отметил Карасев, «любой бизнесмен, тем более, который является народным депутатом, стремится к тому, чтобы легализоваться как политик. Поэтому это интервью можно рассматривать как попытку легализации своего статуса как бизнесмена и политика», - резюмировал Карасев.

А тем временем бизнес Юрия Иванющенко по-прежнему идет в гору. Государственное предприятие «Антрацит» по результатам тендера заключило 22 февраля 2011 года договор на переработку 1817,7 тыс. тонн угля. **Цена вопроса - 78 млн 160 тыс. грн. А само предприятие контролирует бизнес-партнер Юры Енакиевского Иван Аврамов (рынок «7-й километр»)**. Но не смотря на очевидное нежелание (до поры до времени) «светиться» в прессе, к этой загадочной фигуре постоянно сами собой прилипают истории с криминальным душком. Так, его фамилия всплыла в контексте убийства запорожского бизнесмена Романа Войцеховского, более известного как «Рома Кантор». Затем появилась информация, что **крупнейший рынок «Барабашово» (Харьков) может сменить владельца** – и снова тут как тут Юра Енакиевский. Правда сам владелец «Барабашова» Александр Фельдман считает, что именем Юрия Иванющенко, часто прикрываются люди, которые не имеют к нему ни малейшего отношения. **«Большинство мелких вымогателей и мошенников сегодня тоже уловили эту политическую конъюнктуру и пытаются строить на имени этого депутата свои козни, направленные всего лишь на получение личной мелкой материальной наживы»**, - сказал Фельдман. **Нужно ли удивляться, что при таком внимании к своей персоне Иванющенко может себе позволить кортеж, превосходящем своей «экипировкой» кортеж Президента?**

Сенсационное интервью невыездного почти во все страны мира российского криминального авторитета «Тайванчика», в котором он признался, что может при-

езжать в Украину, после того, как президентом стал Янукович, также оказалось привязанным к Иванющенко. Как стало известно **Цензор.НЕТ** из своих источников, «Тайванчик» во время последнего визита в нашу страну встречался с Юрием Енакиевским – у них общие интересы на рынке зерна. На этом фоне назначение близкого к Иванющенко академика Николая Безуглого президентом Национальной академии аграрных наук Украины выглядит как нечто само собой разумеющееся. Дальше больше – в 2011 г. в рейтинг «Фокуса» «200 самых богатых людей Украины» попали 25 новых имен. Среди них депутат Юрий Иванющенко и глава НБУ Сергей Арбузов. Состояние каждого эксперты рейтинга оценили в 190 млн долларов. Одна из версий Вадима Карасева о возможной попытке Юрия Енакиевского легализировать свой бизнес также нашла свое подтверждение. Минюст США сообщил о том, что Иванющенко нанял лоббистскую фирму Sidley Austin для получения дипломатической визы в эту страну. Причина такого поступка в том, что депутат находится в американском «черном списке» – ему запрещен въезд на территорию США. Как тут не вспомнить о «Тайванчике», которого в Америке ждут с «распростертыми объятиями» и заготовленными наручниками. Иванющенко, по его словам, никакого отношения к криминальному миру не имеет, Интерпол им вроде бы тоже не интересуется, и, тем не менее, в США его не пускают. Значит, для этого есть более чем веские основания... Об интересах Юрия Енакиевского в оружейном бизнесе говорилось и писалось давно. В тоже время оказалось, что его влияние на Минобороны Украины куда более серьезное, чем можно было бы предположить. Так появилась информация, что только благодаря совместным усилиям депутата от ПР Юрия Иванющенко и старшего сына Виктора Януковича Александра, Михаилу Ежелью удалось сохранить должность Министра обороны. Заинтересованность Иванющенко в этом деле, судя по всему, носит широкий характер: от лоббирования компаний обеспечивающих украинскую армию продовольствием, до интересов в сфере торговли оружием.

В то же время **Цензор.НЕТ** стало известно из собственных источников, что Иванющенко и его бизнес-партнер Иван Аврамов фактически монополизировали систему таможенного оформления в Украине. Аврамов контролирует две ключевые таможни – в Киеве и Одессе. Практически весь китайский ширпотреб и хозяйвары можно везти в Украину только оформив их в Киеве или Одессе с согласия партнера Юрия Енакиевского. Есть также информация, что Иванющенко критикует «инсулиновый бизнес», но экс-глава Госкомпринимательства Александра Кужель следующим образом передала свой разговор с главным ветеринарным врачом: «Всем предпринимателям вы говорите, что за вами стоит Иванющенко. Я вас предупреждаю – вы должны ему отвечать. Потому что я точно знаю, что он там не стоит». На вопрос откуда она это знает, был получен ответ: «Я прозвонила через аффилированных к Иванющенко людей, они говорят: «Александра Владимировна, нас там близко нет». Поэтому я говорю ветеринарному врачу: «Вы понимаете, что я об этом буду говорить публично, и этот депутат (Иванющенко) вам свернет голову за то, что вы ссылаетесь на него»... Таким образом, складывается очевидная картина. Подпольная империя Юрия Иванющенко все больше

становится похожа на спрута, который запускает свои щупальца во все стратегически важные институты государства. Юра Енакиевский с приходом к власти Виктора Януковича имеет все шансы ворваться в список миллиардеров "Форбс". Хотя может он уже там, просто журнал об этом еще не знает?» [15].

Література

1. Причины «донецких войн» // [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://job-sbu.org/prichinyi-donetskih-voyn.html>
2. Дзюдо подсказало Путину, как отобрать Крым // Газета 2000. – 2014. – 13 июня. – С. А5.
3. Товстенко Д. СКМ и «Смарт-Холдинг» завершили объединение ГК-активов. Сделка формализует контроль «Метинвеста» над Южным ГО-Ком // капитал. – 2014. – 18 июля. – С. 9.
4. Казанський Д. Потішні бої Ріната Ахметова // Український тижень. – 2014. - №28. – С. 7.
5. Казанський Д. Донбас: реванш пролетаріїв // Український тижень. – 2014. - №23. – С. 11.
6. Буткевич Б. Семен Семенченко: «Розвиток ситуації на Донбасі найбільше нагадує ланцюгову ядерну реакцію» // Тижень. – 2014. - № 22. – С. 14-15.
7. Вишинський А. Ахметов і "Вугілля України": схема часів АТО // [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.epravda.com.ua/publications/2014/08/5/480089/>
8. Лещенко С. Сергій Пашинський: У Путіна на столі бачили готовий план анексії України. Ще у травні минулого року [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.pravda.com.ua/articles/2014/08/5/7034007/>
9. Кузин С. Псевдоним «Ринат», или Смотрящие за Ахметовым // [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://argumentua.com/stati/pseudonim-rinat-ili-smotryashchie-za-akhmetovym>.
10. Орищук Ф., Жартовская М. Ринат Ахметов стремительно теряет тотальный контроль над Донбассом // [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://nvua.net/publications/NV-Rinat-Ahmetov-stremitelno-teryayet-totalnyy-kontrol-nad-Donbassom-6147.html>.
11. Геда Е. Газа нет, поэтому и горячей воды не будет – Гендиректор ДТЭК Рината Ахметова // [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://nvua.net/publications/Stolp-Ahmetova-8217.html>.
12. Исаков Л. Криминалитет Донбасса финансирует гражданскую войну в Украине // [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://argumentua.com/stati/kriminalitet-donbassa-finansiruet-grazhdanskuyu-voynu-v-ukraine>.
13. Исаков Л. "Семья" VS Верховный Суд Украины // [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://censor.net.ua/resonance/299852/semya_vs_verho_vnuyi_sud_ukrainy.
14. Бутусов Ю. Таможня сдает «добро». Янукович менует тень на рейтинг // [Электронный ре-

сурс]. – Режим доступа: http://censor.net.ua/resonance/200411/tamojnua_sdaet_dobro_yanukovich_menyuet_ten_na_reyiting.

15. Дымченко В. ЮРИЙ ИВАНЮЩЕНКО - ОН ЖЕ ЮРА ЕНАКИЕВСКИЙ. ДОСЬЕ // [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://censor.net.ua/resonance/162664/yuriyi_ivanyuschenko_on_je_yura_enakievskiyi_dose.

16. Лаевский И. Ахметов почтил память "Мамеда": Умер вор в законе №1 // [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://censor.net.ua/resonance/189998/ahmetov_pochtil_pamyat_mameda_umer_vor_v_zakone_1.

17. Семья потеряла 7-й километр // [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://censor.net.ua/news/300770/semya_poteryala_7_kilometr.

18. "Батя", просто "Батя": в сети появилось фото "документа", который выдают горловским предпринимателям в качестве лицензии на осуществление торговой деятельности // [Электронный

ресурс]. – Режим доступа: <http://www.0624.com.ua/home/city/11578-batja-prosto-batja-v-seti-pojavilos-fo->

to-dokumenta-kotoryj-vydajut-gorlovskim-predprinimateljam-v-kachestve-licenzii-na-osushhestvlenie-torgovoj-deyatelnosti.

19. Исаков Л. "Семейные" переживают люстрацию в злочном месте // [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://censor.net.ua/resonance/303861/semeyinye_perejidayut_lyustratsiyu_v_zlachnom_meste.

20. Кричевский Н. Экономика во лжи. Прошлое, настоящее и будущее российской экономики / Н.Кричевский. – М.: Эксмо, 2014. – 320 с.

21. Карта буферной зоны на Донбассе перекраивает бизнес-империи украинских олигархов // [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.62.ua/article/626439>.

22. Шикарный финал. Боевики Донбасса шантажируют Россию компроматом и трибуналом в Гааге // [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.donetskie.com/news/shikarnyy-final-boeviki-donbassa-shantazhiruyut-rossiyu-kompromatom-i-tribunalom-v-gaage/>.

Стаття надійшла до редакції 27.08.2014

Прийнято до друку 10.09.2014